

KULTURVINKELN

GRATIS KULTURMAGASIN

NUMMER 3 • 2016

WWW.KULTURVINKELN.SE

Som en dans genom historien

Tomas Näslund om dansens språk

Misty Moon

Dansgruppen som aldrig slutar utvecklas

Kaffepassion

Costas om kärleken till den svarta drycken

Kultur • Musik • Teater • Festival • Arrangemang • Bild

I detta nummer av Kulturvinkeln kan du bland annat läsa om dansgruppen Misty Moon (sidorna 40-43).

FOTO: RONNIE BERG

KULTURVINKELN
PRODUCERAS
MED STÖD FRÅN

REDAKTION KULTURVINKELN

Redaktör och ansvarig utgivare:
Elin Larsson

Redaktion:

Elin Larsson, Bernt Lundqvist,
Marlene Holmgren, Ronnie Berg
med flera.

Skribenter i detta nummer:

Elin Larsson, Katarina Klingberg,
Sandra Mattsson, Mikael Rubin,
Mikael "Big Papa" Bergström, Ronnie
Berg, Emelie Klein, Anders Lundkvist,
Lola D

Fotografer i detta nummer:

Hanna Rindeskog, Bernt Lundqvist,
Marlene Holmgren, Lola D, Ronnie
Berg, Mikael "Big Papa" Bergström,
Elin Larsson, Wilma Hallbjörk,
Nikdesign, Ida Renström

Övriga medverkande:

Tina Vesterlund, Jani Perkiö

Foto omslag:

Bernt Lundqvist

Sättning och produktion:

Peter Öberg

Tryck: Tryckeri City, Umeå 2016**Distribution:**

Magasinet distribueras på väl-
sorterade platser runtom i Umeå
med omnejd samt som pdf via
www.kulturvinkeln.se.

*Kulturvinkeln produceras av
Kulturens Bildningsverksamhet i
samarbete med Kulturföreningen
Kretsen och finansieras med stöd
av Arvsfonden.*

*Kulturvinkeln är en politiskt och
religiöst obunden tidning helt
inriktad på kultur.*

Kontakt: info@kulturvinkeln.se
www.kulturvinkeln.se

KULTURVINKELN

När den levande katten är död dansar rättorna på bordet

Ett nytt nummer är här och på redaktionen svänger vi våra lurviga utan att för den delen byta fot i vår dans. Förda av Tomas Näslund svävar vi på sidorna 13-19 genom tangons och dansens historia och hamnar därefter i de betydligt skummare danslokalerna då vi på sidorna 40-43 träffar Misty Moons Anna Wallenius. Här får vi istället läsa om hur man med ena foten i vardagens nio-till-fem-jobb och den andra i dansskorna, likt en vig katt, ändå kan lyckas balansera livets alla danssteg.

På U Rock fanns det nog däremot en och annan som var något rund under fötterna men att döma av vår recensent Lola D och vad vi kan läsa på sidorna 34-35 verkar det trots detta vara en festival som står på god fot och lovar mer inför framtiden.

Några som däremot visar att livet inte alltid är en dans på rosor är arvsfondsprojektet Rätten till sin identitet som försöker rensa bort de normer som samhället fått om sin bakfot och på sidan 30 får vi läsa om det releaseevent som tidigare under våren hölls i Stockholm.

Ett annat event som visar framfötterna är NerdCon som genom att gå i andra konvents fotspår utan att för den delen vara rädda för att stå på egna ben ger Umeås alla nördar en plats att vara på och på sidan 20 möter vi en av grundarna, Keira Gabara.

I vårt samtal med Aida Mehrani på sidorna 28-29 får vi däremot lära oss att det inte alltid krävs två för att dansa.

Under Renhornens vårkonsert fick Umeås alla jazzkatter veta var skåpet ska stå då storbandet visade att de är

med på noterna både då det gäller jazz och funk och på sidorna 9-11 kan vi läsa vår nya skribent Anders Lundkvists recension från kvällen.

Och när vi ändå är inne på katter – den där döda katten som lever hittar ni på sidan 24 så nu är det bara för rättorna att börja dansa.

Ett annat ställe där man slår klackarna i taket är Costas och när vi själva trots att vi är smidiga som kylskåp eller stela som pinnar känner att cirkeln är slutet vänder vi på klacken, lämnar dansgolvet och beger oss hack i häl på varandra iväg för en kafferast och på sidorna 31-33 läser vi om Costas passion för kaffe.

Någon som däremot vare sig dansar efter andras pipor eller är rädd för att sätta ner foten på någons ömma tår är vår krönikör Ronnie Berg. Han dansar snarare på heliga kors gravar då han i sin krönika på sidorna 25-27 funderar över vad vi egentligen vill ha sagt med alla dessa liknelser och ordspråk. Och jag tror att vad denna kråksång vill förmedla är: Välkommen till ett nytt nummer av Kulturvinkeln.

ELIN LARSSON

REDAKTÖR

FOTO: IDA RENSTRÖM

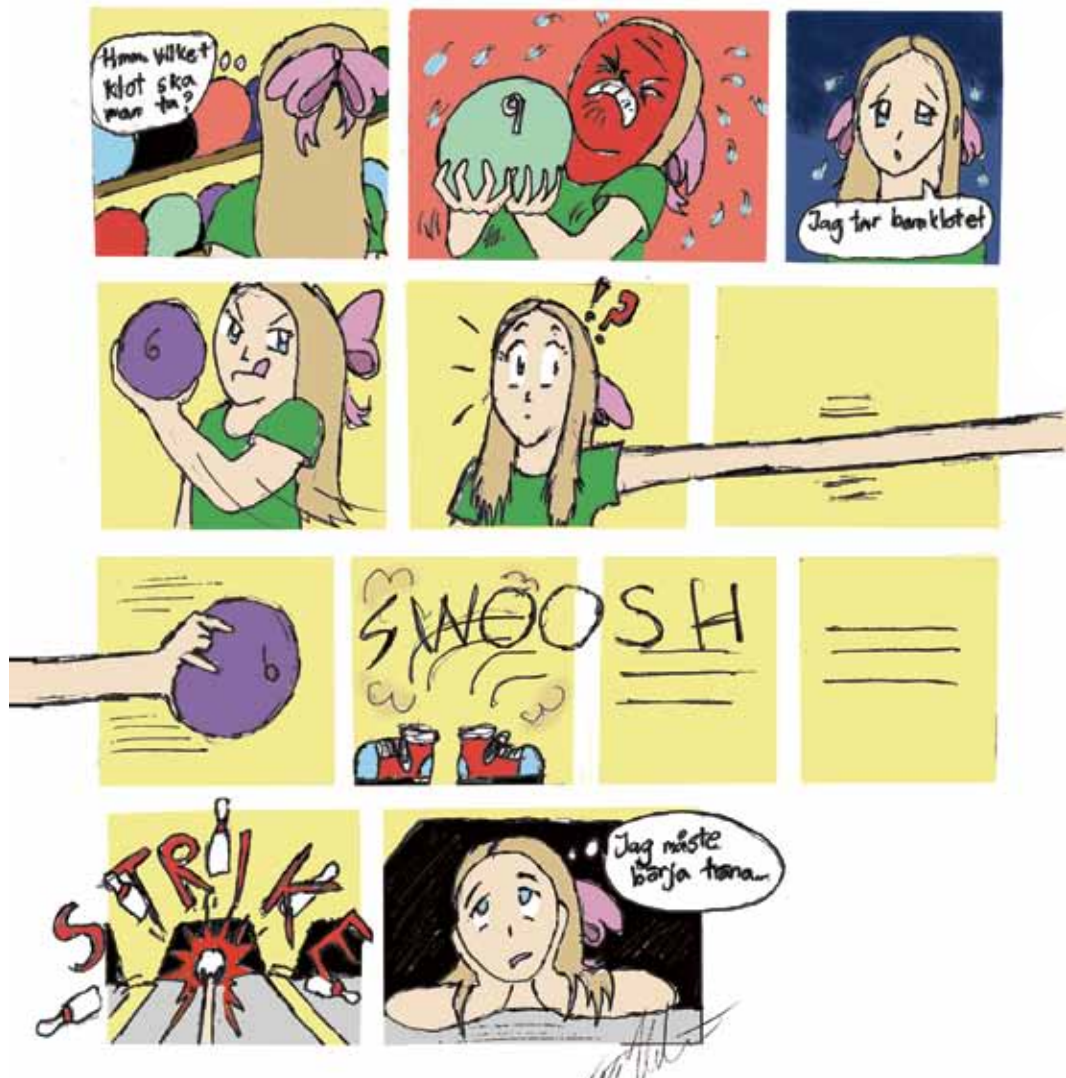

Innehåll i detta nummer:

4. Serier • 5. Poesi och notiser • 6. Kulturen enligt Katarina Klingberg
8. Nationaldagen i bilder • 9. Svängigt med Renhornen • 12. Medskapande verksamhet • 13. Tomas sökte kvinnor – fann dansen
20. Nördkultur på NerdCon • 21. Full fart på autografjakten • 22. Vad är egentligen konst och kultur? • 24. Schrödingers katt • 25. En cynisk syn på ordspråk och klichéer • 28. En inblick i persisk dans • 30. Det fria alternativa uttrycket firades • 31. Med passion för kaffe • 34. U Rock i bilder • 36. Ser det stora i det lilla • 40. Livet och dansen

Bowling

av Tina
Vesterlund

Livet enligt Sophia

av Hanna
Rindeskog

Längtan efter min älskade av Mikael Rubin

fångar anden av min älskade
i ett silkeslent spindelnät
innesluter tanken
i hjärtats kokong

förnimmer siluetten
av min älskade
när den speciella doften nalkas
uti minnets gömslen

spiller en tår eller två
för min älskade
när känslan av tomhet blir
för svår
ryms min längtan
i varje droppe

FOTO: HANNA RINDESKOG

Torgtömning

Den 7 juni påbörjades tömningen av munksten på Rådhus-
torget i Umeå. Allmänheten fick då plocka på sig sten att ta
med sig hem. Med undantag från ett visst antal föranmälda
släp skulle stenen dock kunna bäras därifrån för hand.

Konst i Sikeå

Vid E4:an i Sikeå ligger logen Tövalite som nu under som-
maren tjänstgör som fik, konstgalleri och turistinformation.
På övervåningen kan besökarna gå runt och titta på konst och
hantverk av Hans Ragnar Mathisen och Lavvo Sami Art &
Nature, medan nedervåningen huserar fiket och en roterande

FOTO: BERNT LUNDQVIST

utställning av fem olika konstnärer, där olika konstverk
visas varje dag. Här kan man bland annat se djurfotografier,
smycken, suddskulpturer, målningar och keramik. Idén
bakom den roterande utställningen kommer från KF Black-
bird, som också sköter om Tövalite under sommaren.

KATARINA KLINGBERG

Bor: Mariehem, Umeå

Sysslar med: Arbetar som sjukgymnäst

Gör på fritiden: Dans och relaterade kulturaktiviteter som Vaudeville.

En sak som vore bra för kulturen är:

... om det fanns små, billiga ställen som kan fungera som scen med backstage-utrymme, ridå och så vidare, så som Sagateatern. Det tråkiga med Umeå är att på grund av att staden byggts upp så snabbt saknas det gamla skumma kvarter med nedgångna billiga scener för små arrangemang med låg budget.

Kulturen enligt:

Katarina Klingberg

Jag har ibland tänkt mig att konstens uppgift är att få folk att se, att verkligen uppleva det fantastiska i livet. I vardagen finns så många vackra saker. Att ta ett vardagligt föremål och sätta det i en monter på en fin utställning, så att folk ser hur fint det är, eller, om de ändå bara ser en vanlig grej, att avbilda det på ett sätt som får dem att se det jag ser – formerna, färgerna, kontrasterna, skuggorna. Alla har inte förmågan att se färger som jag gör, har jag insett. Alla ser inte att skuggorna på väggen har en egen färg, att träden i kvällssolen ser ut att vara gjorda av glödande lava snarare än cellulosa, de ser inte skönheten i de duniga små håren och de glänsande ögonen på den döda getingen. Att fotografera på ett sätt som synliggör detta eller, som impressionisterna, måla fram det subjektiva seende där det, som hjärnan i vardagen bara sällar bort som ointressant information, plötsligt framträder i de glödande färger och det strålände skimmer det har för den som äger en sådan blick. Det är en av konstnärens uppgifter. Att vi sällar bort det i vardagen är förstås en energibesparande åtgärd. När jag är hjärntrött, då receptionen givit upp försöken att sälla verkligheten och alla samtal flyter ihop till oartikulerat oväsen och alla tankar i huvudet trasslar in sig i varandra och sjunker till botten, då slår färgerna och formerna igenom. Berövad skyddande automatiska filter upplever jag allt så starkt, då talar varje löv till mig med djärva linjer och strålände färger. Kanske är det så ett spädbarn upplever sin omgivning, innan det skapat alla lådor och rännor för att kategorisera och sortera intrycken i symbolklumpar, i viktigt och oviktigt. Abstrakt konst har lite av den karaktären. Den kan, om vi tillåter det, få oss att uppleva den ospecificerade upplevelsen av färg och form. Men det är mycket svårt att inte

låta hjärnan leta efter ett ansikte, en horisont, en figur, någonting som går att definiera.

Ansiktet är den mest grundläggande igenkänningssymbolen vi har. Alla människor letar efter någonting som kan vara ett par ögon med tillhörande antydta drag och hittar det alltid, även i de mest kaotiska mönster. Ögonen är själens spegel, sägs det. Då du ser in i en annan människas ögon är det någonting som talar direkt till känslan utan att du riktigt kan analysera varför. Ansiktsuttryck får dig att automatiskt forma ditt eget ansikte till samma min och dina muskler talar om för hjärnan att det här är en ledsen människa, och du knyter din egen mage, det här är en glad människa och andningen blir lättare, det här är en rädd människa och dina axlar spänns i sympati. Så lever vi i en grupp som en enhet, läser av, reagerar som en grupp. Plötsligt blir hela gruppen orolig, det blir uppbrottsstämning, någonting triggar oss och samtal tystnar, folk ser sig omkring. Någon gäspar eller skrattar och gruppen lugnar ned sig. När jag själv står på scenen och uppträder med dans, är det den direkta, omedvetna kommunikationen jag fascinerar av. Jag låter mig uppslukas av en känsla, jag försätter mig i ett tillstånd där jag byter identitet, byter miljö, och publiken reagerar instinktivt, känner min känsla i sina kroppar via min kropp. Det behövs inga ord, det behövs inga tecken eller symboler eller något pantomimartat historieberättande. Kropp talar till kropp och åskådaren berörs, motsvarande känslor väcks i åskådaren, kanske som en befrielse, där förbjudna känslor plötsligt får kännas för att de presenterats i ett tryggt sammanhang. Kanske ger upplevelsen snarare ett obehag och det kan också vara bra. Det behöver inte vara behagligt. Vi behöver känna alla känslor, konfronteras med

alla våra sidor, för att vara hela och fullständiga människor. Men det är ritualiserat, en lämnar föreställningen och går tillbaka till sin ombonade verklighet. Eller skenverklighet.

Påminnelsen om att verkligheten oftast, för de flesta, inte är så ombonad är svårare att hantera när den infinner sig utanför scenrummet. Vi läser böcker om folk det är synd om och ser pjäser som handlar om livets skuggsida, men när den brokiga verkligheten plötsligt uppenbarar sig utanför ingången till ICA, på en parkbänk eller i klungor på apberget är det inte lika lätt att skydda sig. De som är utanför ramen och påminner oss om att livet inte är lika lätt för alla provocerar vissa genom sin blotta existens. Det kan handla om flyktningar, tiggande resandefolk eller människor som bara avviker utseendemässigt från normen. Det kan handla om transpersoner eller folk med alternativ klädstil eller livsstil, främmande fåglar en inte riktigt förstår sig på och som inte går att åka hem ifrån som på en charterresa, som inte kan recenseras eller applåderas för de ingår inte i en föreställning, de är en del av livet, ditt liv men framför allt har de själva ett liv, de måste förhålla sig till dig på samma sätt som du måste förhålla dig till dem. På scenen behöver jag inte förhålla mig till min publik, jag bara öser ut mina känslor och min version av livet och världen och åskådarna får ta till sig det i den mån de klarar av. Men utanför scenen har vi alla ansvar för varandras liv, varandras känslor. Din omgivning är ett konstverk, du kan välja att se den med ett mer eller mindre öppet sinne. På samma sätt är du en del av det konstverk som omger dina medmänniskor. Du är konsten och samtidigt konstnären. Öppna dina ögon och ditt hjärta och skapa någonting vackert.

KATARINA KLINGBERG

FOTO: BERNT LUNDQVIST

Nationaldagen i bilder

Traditionsenligt firades den 6 juni nationaldagen på Gammlia i Umeå. Under dagen kunde man förutom de sedvanliga talen och en ceremoni för våra nya medborgare bland annat ta del av Hemvärnets

musikkår och dansuppvisning med Balettakademien. Även El Sistema, Folkfräs, Folkhettan, Appendix och Umeå musikhögskola bjöd på underhållning.

FOTO: HANNA RINDESKOG

Svängigt med Renhornen

Jazzigt, funkigt och trivsamt

När anrika blåscorpset Renhornen dundrar igång sin vårkonsert i en lindrigt sagt knökfull Aula Nordica krävs inte många takter för att trivselmätaren ska gå i topp. Utstyrda i ymnigt medaljprydda frackar, polkagrisrandiga byxor och kjolar och med lika delar urstyv professionalism och studentikosa spexigheter i attityden levererar bandet med besked under två snabbt förbiilande timmar. Tråkigare kan man ha en Valborgsmässoafton!

Hemtrevnad är konsertens tema, och aulans rejält tilltagna scenutrymme har genom diverse trivselskapande artefakter transformerats till ett mysigt, lätt antikverat vardagsrum. Musika-

liskt rör vi oss i en elliptisk bana runt storbandsjazzens nostalgiskimrande planet, och när bandet går loss för egen maskin blir det svettig gammeljazz för hela slanten, som vore de husband på en lönnkrog i förbudstidens Chicago. En skönsjungande kvartett bestående av trion "Trion" och till gamla hemstaden Umeå återbördade "Idol"-deltagaren Simon Zion tar oss även mot rockigare, bluesigare och souligare rymder. Bland annat. Trion glänsar i champagnekorkssmällande "nej, nu slutar vi showa"-shownumret "Show Off" och latinklassikern "Tico Tico", och dess medlemmar svarar också för några glimrande solosatser – Kristina Axelsson levererar countrybluesigt

sväng i "You can't love me too much", Linn Hentschel pekar med hela handen ut var soulskåpet ska stå i en mäktigt gungande "Big, blond and beautiful" och, inrullad på scen i ett polkagrisrandigt badkar, besjunger Maria Lindblom med brio de tre b:n utan vilka livet vore synnerligen torftigt – badkar, brödrost och balkong. Strålände.

Humor och nostalgi

Simon Zion har publiken i sin hand från första stund och behärskar ledigt allt från rivig fingerknäpparblues ("Start it up") till fläskiga souldängor ("If you love somebody, set them free") och ultracool cocktailjazz ("Lush life") men imponerar allra mest när han mot

en fond av högeligen gåshudsalstrande, sordinerat blås tar sig an "You don't know what love is", en melankolisk ballad som i sin allvarsamt lyriska ton blir ett välkommet avbrott från konserten övriga skojsigheter, hur njutbara dessa än må vara.

För som sig bör i sådana här sammanhang får vi oss även till livs en redig dos av skojiga hattar, tutande i lustiga lurar och allsköns slagfärdigheter från konferencieren Erik

Lindström, som bland annat hinner berätta om hemorten Sidensjö som vid turistsäsong härbärgerar omkring 113 000 själar men till vardags mest består av Märta-Stina, 93. Då vet vi.

Ett visst 70-årsjubilerande statsöverhuvud får sin tribut i form av en på klockor och ganska tonsäkra röster framförd Kungssång, och inte bara minnesgoda nostalgiker kan gotta sig åt Jesper Dahlbergs remake av "Kommissarie Larsen", Povel Ramels hyllnings-

kuplett till en av polismaktens måttligt kompetenta representanter, framförd av Renhornen och Gösta Dahlgren för ett kvartssekel sedan.

Finalen funk

När det drar ihop sig till final har Renhornens-konsortiet rustat sig till tänderna för att motbevisa de beskäftiga lokaltidningsmurvlar som tydligt hävdar att nämnda storband inte kan spela funk. Dylika kritikertrutar får

FOTO: HANNA RINDESKOG

härmed anses ha officiellt täppts till genom en svinfunkig "Uptown funk" med slickat funkiga gitarrlicks, mäktiga funkblåskrevader, metronomiskt exakta funktrummor, smattrande funkcongas, bastant funkbass, funkologiskt fullödiga keyboardslingor, en funkigt körande Trio och "den funkigaste västerbottnings vi fick för pengarna", allas vår Simon Zion. Jodå, det funkade!

Under Umeå universitets barnår på 60-talet sneglades det ängsligt mot

RENHORNENS VÅRKONSERT

Medverkande: Renhornen samt Simon Zion, Maria Lindblom, Kristina Axelsson och Linn Hentschel

Dirigent: Stefan Andersson

Konferencier: Erik Lindström

Plats: Lördag 30 april, Aula Nordica

äldre lärosäten som Uppsala och Lund med deras uppsjö av mer eller mindre stolta traditioner. Skulle dessa apas efter eller skulle egna traditioner skapas? Sedan länge har vårt nordliga lärosäte sin egen rika flora av såväl traditioner som inventarier, och Renhornen hör efter mer än 50 verksamhetsår definitivt till de sistnämnda. Låt så förbli. Bara att börja ladda för Jubileumskonserter i slutet av november!

ANDERS LUNDKVIST

Medskapande verksamhet

Något som allt fler politiker har fått upp ögonen för de senaste åren är vikten av medskapande verksamhet. Men vad är egentligen essensen av medskapande? Kulturvinkeln har undersökt saken och identifierat en aktör med mångårig erfarenhet av nästan uteslutande medskapande verksamhet. Vi har pratat med Anna Olsson, medarbetare på Acme Sparkfabrik AB*, om deras arbete.

"Medskapande" har blivit ett slags buzz word, händer det att ni känner er hotade av andra som håller på med medskapande verksamhet?

– Ja, alltså... Från början när man började se detta ord dyka upp i media kontaktade vår advokat några av dem som påstod sig hålla på med medskapande. Tanken var att hon skulle medla mellan oss och dem, men det visade sig snabbt att de faktiskt inte hade någon medskapande verksamhet alls! De använde sig bara av ordet som ett sätt att popularisera kommunalt konstnärligt skapande. Jag blev väldigt medtagen när jag förstod detta, men nu har vi hunnit vänja oss vid denna semantiska medellöshet. Jag fick också medhåll från styrelsen när jag föreslog att vi inte skulle söka ersättning medelst skadeståndsansökan.

Vad har ni för strategi för att skapa en så pass medskapande miljö som möjligt?

– Vi tror att det är viktigt att alla medarbetare känner sig delaktiga i alla delar av verksamheten, från medskapande till montering, och det är någonting vi arbetar medvetet med. Just medskapande kan man nog säga är en central del av det vi gör. Vi har bland annat sett till att ha den utrustning som behövs för att skapa medar, och

det finns personer som har i uppdrag att arbeta med medskapandet. Det är någonting jag tror är en framgångsfaktor för vår verksamhet.

Medverkar alla era medarbetare till medskapandet?

– Nja, jag måste nog medge att vissa har andra arbetsuppgifter. I medeltal är det kanske tio som arbetar med detta, medan ungefär lika många medlemmar av arbetsstyrkan tar hand om montering, paketering, administration och liknande. Vi är medvetna om att det politiskt korrekta vore att alla deltar i medskapandet, men tyvärr har

det visat sig att vissa är sämre än medelmåttiga på den biten. Då är det bättre om de får medverka till vår verksamhet på andra sätt.

Händer det någonsin att era medarbetare får sparken?

– Ja, om de gjort något fel så att en spark inte går att sälja så kan det hända att de får sparken.

D'ARTAGNAN

* Acme Sparkfabrik AB och Anna Olsson finns inte i verkligheten. Hela denna artikel är påhittad.

FOTO: ELIN LARSSON

Tomas sökte kvinnor – fann dansen

Tangon: Ett dansande hjärta på fyta ben

Vi är en del som känner honom som Tango-Tomas, Tomas Näslund, men det var i foxtrotten som det en gång i tiden började.

– När man kom från landet som jag och ville ha kontakt med umetjejer, då avslöjade man så fort man öppnade munnen att man var en lantis och det var inget smart. Men då blev dansen en räddning för mig. Då behöver man inte säga så mycket. Jag ägnade ganska mycket tid åt att försöka lära mig dansa bra och att bli en bra dansare, berättar Tomas, som från början kommer från Mjösjöby tio mil inåt landet från Umeå sett.

Efterhand som han dansade upptäckte Tomas däremot mer och mer att det inte bara var ett bra sätt att träffa tjejer utan även ett bra sätt att umgås på. När han som 15-åring flyttade till Umeå lärde han känna andra killar som var duktiga på att dansa och bad dem därför lära honom.

– Jag började på en kurs i gammeldans hemma i Myrsjöby och då var det väl mest för att träffa tjejer men när jag la lite tid på det började jag tycka att dansen i sig själv var väldigt rolig och sen var det en tjej från Norge som ville dansa ballroom-dans – tävlingsdans – med mig så vi började dansa lite

ballroom tills hon flyttade till Uppsala, då tog det slut. Det tyckte jag var elegant på den tiden men sen har jag alltid tänkt att ”shit att det inte blev något”, men jag fortsatte att dansa i alla fall.

Han berättar att han på den tiden var ute och dansade ganska ofta, ibland ända upp till fyra gånger i veckan, något som idag inte är lika enkelt eftersom förutsättningarna förändrats.

– Styrdans kräver ju ett stort golv och idag är receptet för dans: ett litet dansgolv, en trång lokal, hög musik och mycket fylla, för det är spriten man tjänar pengar på. Så jag är inte ute och dansar på vanliga danser idag.

FOTO: BERNT LUNDQVIST

Däremot har de själva i tangoföreningen Tango Norteño, där Tomas sitter med i styrelsen, tre till fyra tillfällen i veckan då de träffas och dansar. För det var till slut tangon han fastnade för.

– För 13, 14 år sen såg jag ett program på tv där man visade fem minuter tango och då kände jag bara ”YES! Det där ska bli min dans”. Så då började jag dansa tango i Tango Norteño, sen har det bara fortsatt.

Komplex musik

Det som fick honom att fastna för tangon var just känslan han såg i dansen.

– När jag var liten såg jag på Fred Astaire. Han var min idol, det såg så lätt och läckert ut. Man insåg inte hur svårt det var och när jag dansade fox-trot ville jag väl glänsa litegrann, man

ville dansa snyggt och tangon hade det där uttrycket och känslorna. Det var mycket jäklar anamma och mjukt samtidigt med de här bensparkarna och sånt. Men sen jag dansat ett tag har jag hittat en annan aspekt i kontakten och kommunikationen så nu sparkar jag inte lika mycket och glänsar inte lika mycket.

Han berättar att man i Argentina säger om riktigt bra tango att det är som ett hjärta med fyra ben.

– Det ser ut som att man sitter ihop och dansar och den känslan kan man även få när man dansar med någon. Det är ett språk och när man kan detaljerna i det språket improviserar man till musiken och låter den forma kroppen. Är det en glad låt tillåter man kroppen att vara glad, då blir det glada steg och den känslan av att vara ett med musi-

ken och den man dansar med är helt oersättlig och helt fantastisk.

Vi kommer in på musiken och pratar om komplexiteten i tangon som bland annat beror på att det normalt sett inte finns några trummor i den argentinska tangomusiken.

– Det gör att det inte blir uppenbart var takten är utan den varierar mellan olika instrument och när man då lär sig nya tekniker kan man i en låt, som man kanske dansat till 500 gånger tidigare, helt plötsligt hitta ett nytt sätt att tolka den och dansa till den. Man kan tycka att tangomusiken från början är väldigt svårt att hitta en rytm i men ju mer man dansar desto mer hittar man saker att uttrycka och tolka vilket gör att det blir roligare ju mer man dansar.

Det musikaliska arvet

De första inspelningarna man har av tango är från 1900-talets början och på dessa kan man se hur orkestern spelar dansmusik och utvecklar musiken tillsammans med dansarna, något som varit avgörande för vad som anses vara äkta tangomusik och inte.

– Det är det tangodansare idag menar är riktig tango, den musik som är gjord med orkestrar och som spelas för dans. Det finns ju även orkester-tango som är gjord för att bara spelas i en orkester, som Piazzolla till exempel, det är många som tycker att det inte är riktig tango eftersom man inte dansar till den. Han berättar om hur Astor Piazzolla hatade tangodansen men ändå

ANEKDOTEN: TANGOKOMA PÅ VAXHOLM

”Jag var på en kurs på Vaxholm och gick kurser på dagen, sen dansade vi från klockan sju på kvällen till fyra, fem på morgonen. Det blir trångt på ett dansgolv sådana gånger och får man inte plats att göra en figur [ett danssteg, reds. Anm] får man göra andra saker, men om det finns plats kan man ju släppa loss och binda ihop en tre, fyra figurer, då blir det roligt. Vid tre, fyra-tiden, då de flesta går, kan man köra järnet och då är man så varm och inne i dansen att det fungerar. Man skulle aldrig hålla balansen om man gjorde det med en gång, men när man har dansat in sig med någon, då sitter det så bra att det är säkert att göra det. Tangon blir bara lättare och lättare ju mer du dansar jag dansade åtta timmar i streck, nästan varenda dans. Men på slutet hamnar man i nån slags koma, hjärnan vet inte vad den gör. Det är jättehärligt. Man hamnar i något slags tangokoma där man är helt omedveten om hur man rör sig, det är precis som i ett flow eller en zen-meditation. Det kanske inte blir så bra tekniskt, men man går helt upp i musiken.”

” När jag vill dansa riktigt bra tango försöker jag lyssna så mycket jag kan på den jag dansar med, hur hon tolkar musiken. Då skapar man någonting tillsammans och det kan bli helt fantastiskt.

ville göra något av musiken och därför gjorde den i princip odansbar.

– Men det här blev ju bara en utmaning för de som uppvisningsdansade, så det är väldigt vanligt att man på uppvisningar idag dansar till Piazzolla, som taktmässigt är ganska svår att dansa till. Men på våra milonger där vi dansar bara för att ha roligt spelar vi oftast musik från 30- och 40-tal som är den tid som tangon hade sin höjdpunkt.

Dessvärre är kvalitén ofta väldigt dålig på inspelningarna eftersom tangon försvann under 70-talet.

– På 50-talet dansade man fortfarande tango men på 60-talet då skulle man ju dansa twist, hela världen var modern och tango var passé. Då var man nästan en gammal stofil om man skulle dansa tango men den hade väl några danser kvar. Men på 70-talet blev det diktatur och då fick man inte samlas och eftersom tangomusiken är väldigt nostalgisk med mycket hjärta och smärta och ofta handlar om att det var bättre förr kunde det uppfattas som en protest mot det rådande samhället. Det gjorde att skivbolagen på den tiden, Viktor RCA, som hade jättefina inspelningar, kastade alla mstrar.

Detta har fått till följd att mycket av den musik man lyssnar på idag är avspelningar från gamla skivor där även raspet från de gamla skivorna spelats in.

– Man kan ju tycka att det gör det svårt att dansa till men den har ändå en sådan musikalisk kvalitet som är

utmanande och väldigt skön att dansa till så det är 30- och 40-talets tango vi vill vara som i stilen. Sen är inte rytmen allt utan det kan finnas en melodi eller stämmor och en sång dessutom som man också kan dansa till och just det, att det finns en rytm att leka med, tycker jag gör det roligare. Det är väl det som är typiskt för den argentinska tangomusiken att du inte har några trummor. Det kan ju vara lite svårt att hitta en uppenbar rytm, man måste börja någonstans och ofta vill man då börja med rytmen och har svårt att hitta den. Men när man sen dansat ett tag är det den där lite krångligare tangon, där rytmen försvinner i olika instrument, som man tycker är intressant att improvisera till.

Själv vill han däremot inte säga att tangon är en svår dans utan tycker snarare att man ska låta det ta tid.

– Det är en dans som tar längre tid, det är egentligen inte svårt men tangon tar tid och det får ta tid, det ska ta tid. Man kan inte lära sig tango på en kurs och sen dansa tango utan det är någonting man håller på med. Det är väl lite som en drog ibland och man undrar, vad skulle hända om man inte dansar tango helt plötsligt? Det skulle nog bli ganska tomt för det är ett uttryck jag kan ta till nu, som jag inte hade tidigare.

Tangons alla resor

Vi kommer in på tangos olika ansikten och hur allting egentligen började och tog form och Tomas berättar:

– Tangons historia börjar på 1850-talet då det var depression i Europa. Det var ju inte bara till USA man utvandrade migrationsvägen till Argentina var ju lika stor och det var precis samma löften och premisser: ”kom hit, ni kan bygga upp era drömmar och göra precis vad ni vill.” Så folk kom till Buenos Aires som är huvudstad i Argentina eller Montevideo som ligger på andra sidan floden Rio de la Plata och är huvudstaden i Uruguay. Men sen blev det inte så bra som man blivit lovade och på den tiden hade man ju inte datorer eller bio så man dansade mycket och då användes tangomusiken till att dansa ut sina känslor och frustration.

De länder man kom från var främst Italien och andra europeiska länder vilket också satt sin prägel på tangon.

– Tangon sjöngs ju ofta och det var mycket italienska sångare så än idag kan man ofta höra lunfardo som är en italiensk dialekt i spanskan inom tangomusiken. Annars vet man inte så mycket om hur det var med tangon på 1850-talet. Men man vet i alla fall att det inte började med tango utan med en dans som heter milonga. Den är snabb och lekfull, lite som en katt-och-råtta-lek och den dansades på bordelerna och av de fattiga på gatorna i de yttre kvarteren. Först var det bara män som dansade med varandra och ur den där vilda lite lekfulla dansen växte det sen fram ganska obscena danser nog var mycket av ett slags förspel. Sen lugnade tangon ner sig litegrann men fortfarande var det mest i de fattiga kvarteren man dansade.

Inom 1910-talets europeiska överklass var det däremot redan lungt nog och där letade man istället efter en dans som kunde ge uttryck för deras frisinnighet på ballroom-kvällarna.

– Det var lite livat faktiskt, man skulle bryta sig loss och de var väldigt erotiskt frisinnade. Då var tangon den här erotiska dansen som passade in i sammanhanget så man importerade

TANGO NORTEÑO OCH DANSENS HUS

Tango Norteño

- Ideell förening för argentinsk tango i Umeå.
- Föreningen bildades 1997 och har cirka 140 medlemmar.
- Föreningen har tre typer av tangodans.
- Namnet är en ordlek: Norteño rimmar på porteño vilket är någon som bodde i hamnkvarteren i Argentina, och de tycktes vara de riktiga tangodansarna.
- Erbjuder grundkurser och fortsättningskurser för den som vill lära sig att dansa tango.
- Arrangerar praktikor: dansträffar där deltagarna träffas för att öva och lära varandra.
- Arrangerar milongas: danskvällar då man träffas och dansar bara för att det är roligt och njutbart.

Dansens hus

- En paraplyorganisation med flera olika dansföreningar
- Verkar för förståelse och samverkan mellan dansaktörerna
- Anordnar varje år dansfestivalen i Umeå

FOTO: BERNT LUNDQVIST

” Det var lite livat faktiskt, man skulle bryta sig loss och de var väldigt erotiskt frisinna. Då var tangon den här erotiska dansen som passade in i sammanhanget så man importerade lärare från Latinamerika.

lärare från Latinamerika som Buenos Aires. Men då insåg man att man inte kunde vara alldeles för ekvok. Kvinnorna på de här ballroom-ställena svimmade, de var chockade och provocerade och därför kom man i England på att ”vi måste reglera det här på något sätt”. Därför bildade man ballroom association och innan man fick gå på en bal skulle man då få ett certifikat på att man kunde dansa. Det man då gjorde var att ta de danser som var populära och rensa dem från allt vulgärt och bestämma att de här stegen får man ta, det här går an. Och så blev det ballroom och sen blev det en tävlingssport för de tekniker man valt ut inom tangon.

Resultatet blev en tangoform som ser helt annorlunda ut det ser ju helt annorlunda ut jämfört med den tidigare tangon.

– Vi dansar ihop så att det nästan ser ut som ett A, alltså med överkroppen

tätt och benen en bit ifrån varandra, medan man i ballroom gör tvärtom, du dansar som en vas med huvudena långt ifrån varandra. Sen knycker de på nacken vilket de säger ska spegla den argentinska karaktären, men så är det inte för den där nackryckningen, det gjorde Flemming 1951 och vann ballroom. Sen dess har man lagt till den där.

Världskrigen tar död på tangon

Men det var inte bara fattiga lycksökare som flyttade till Argentina, även rika markägare flyttade för att köpa marker och gods och levde ett överklassliv. När dessa ville ha kontakt med kultur reste de tillbaka till Europa.

– Man for till Berlin och Europa och då såg de sin egen tango i en lite elegantare form. Då tog de hem den till Argentina igen och var stolt över den och då spelade det inte längre någon roll vilken klass man kom från.

På de argentinska danspalatsen kunde prostituerade dansa med grevar och baroner och det var bara dans. Då blev dansen lite mer rumsren och så utformades den till en elegantare typ av tango.

När sen världskrigen bröt ut dog dansen litegrann och efteråt blev man sedligare och då blev tangon lite mindre populär. I Argentina var den nästan död på 1970-talet men på 1980-talet var det några gamla dansare och några ungdomar som tänkte att de skulle göra en uppvisning för att visa det här kulturarvet och då gjorde man en show som hette tango Argentina. Man vågade dock inte spela i Buenos Aires utan for ut i Europa först och det blev succé. Helt plötsligt ville alla dansa tango och sen kom de tillbaka till Argentina och väckte ett nytt intresse där också.

Även vals blev populärt på 30-talet och Tomas berättar att man då också kunde dansa tango till vals.

– Det är jätteroligt att dansa en dans som är gjord för fyra fjärdedelar till en låt som går i tre fjärdedels takt. Det blir som en polska, att du kan betona takterna olika och det gör det väldigt intressant att dansa till.

Den dans som allt börjat med, milongan, försvann under en period då tangon växte fram men då allt blev allvarligt igen på 30-talet kom den tillbaka som en dans att slapna av till.

– Men i början var det så att passade

ANEKDOTEN: I RÄTT SINNESSTÄMNING

”Man brukar även tolka musiken då man dansar tango och en gång när vi hade en kurs här var det en glad låt som vi dansade väldigt glatt till. Sedan passade vi på att fråga vår lärare, som kom från Montevideo, vad texten handlade om varpå hon svarade: ”Jaa, den här är tragisk!” Och vi liksom: ”VA?!” Då visade det sig att det handlade om en man som berättar att ”nu idag har jag insett, jag har förstört hela mitt liv, jag har varit totalt dum, jag har ingenting kvar, allt är ruiner, jag såg dig på stan, hur kan du ha fått erövra mitt hjärta?”. Den var så bitter och handlade bra om hur den här kvinnan förstört hans liv. Så den tangon dansar jag helt annorlunda till idag.”

du inte in på dansgolvet kunde du till och med bli utkastad så män började med att dansa med andra män på andra ställen i ungefär ett eller två år för att lära sig tango och då dansade de först som dam för att de äldre killarna som redan dansat ett tag skulle få lära sig dansa som män och sen tog de nya över då det kom nya killar. Det var samma sak för tjejerna som ofta lärde sig av sina mammor eller väninnor i hemmen.

Dansförbud

Även den finska tangon föddes ur den argentinska tango-boomen som gick genom Europa på 1910-talet men kom att formas annorlunda.

– När man hade soldater ute i krig skulle man inte dansa utan då blev det dansförbud.

I och med att Finland präglats av krig mellan vita och röda, inbördeskriget och efter det kriget mot Ryssland, dog tangon i de stora städerna men försvann ut på landsbygden där de fortsatte att dansa i smyg. Vilket gjort den till en landsbyggsdans, istället för som i resten av världen, en storstadsdans, och det var på landsbygden som den fick sin finska prägel.

– Där har det blivit en egen tango där man har alla tekniker från den argentinska tangon fram till 1910-talet ungefär. Sen kunde man även foxtrot, så då har de blandat in lite foxtrot i det där och fått en egen stil där de bland annat tagit in trummor i musiken. Finsk tango, det är ju jäkla sisu med jävlar anamma. Jag gick en kurs i finsk tango och tyckte jag tog i för kung och

BALLROOM DANS

På svenska även kallat pardans, tävlingsdans eller tiodans. I denna kategori ingår:

Standarddanserna:

- Modern vals
- Wienervals
- Quickstep
- Tango
- Slowfox

Samt de latinamerikanska danserna:

- Cha-cha-cha
- Rumba
- Samba
- Jive
- Pasodoble

ANEKDOTEN: UPPVISNINGSLYCKA

”Jag hade en uppvisning på Norrlandsoperan och i dansen ingick det att vi skulle dansa ett litet stycke som är 1 minut och 44 sekunder av helt hysterisk tango. Vi hade bara ett litet utrymme, så vi oroade oss för hur det skulle gå med timingen. Men dirigenten följde oss när vi dansade så det var en jäkla känsla när musiken följde oss istället för tvärtom. Vi hade perfekt timing, helt enkelt för att de följde oss. Det var en helt euforisk känsla. För en del låser det sig när de ska ha uppvisning men jag har sån tur att min partner blir tvärtom, hon blir helt taggad. Det man inte kan göra innan kan man alltid göra på en uppvisning och det innebär att det är en sån glädje att göra en uppvisning med henne att jag nästan glömmar bort publiken och hinner inte bli nervös, det är bara att ge järnet. Men ja, man glömmar ju inte publiken, jag tycker att det är en kick att få dansa inför en publik, det måste jag erkänna.”

fosterland men läraren tyckte att ”njä du måste ha lite mer sisu”. Den argentinska tangon är ju egentligen ganska mjuk, jag försöker vara så mjuk som möjligt, så det ser ju absolut inte ut som vare sig finsk tango eller ballroom där man knycker och rycker på nacken utan man försöker vara mjuk så att man ska kunna göra så mycket som möjligt tillsammans.

Vi kommer in på de olika rollerna inom dansen och Tomas berättar att det inte är så stereotyp som man kan få för sig.

– Man kan prata om det här med roller i tangon, vi pratar om tjejen och killen men ganska ofta pratar vi snarare om föraren och följaren därför att det kan vara en tjej som för och en kille som följer. Det som gör tangon så intim är den totala kontakten i steget där mannen börjar med att föreslå ett steg men damen tolkar det och hon har tolkningsrätt i steget och sen följer jag henne. Så i varje steg finns ett föra/följa, föra/följa. Och sen kan tjejen ta mer och mer plats. Hon kan färga sätet att gå och så vidare så det handlar mycket om att lyssna på varandra. Det kan se ut som att det är jag som kille som för och bestämmer men om jag är smart som manlig förare ger jag tjejen plats. Då kan hon uttrycka mycket själv i tangon och när jag vill dansa riktigt bra tango försöker jag lyssna så mycket jag kan på den jag dansar med, hur hon tolkar musiken. Då skapar man någonting tillsammans och det kan bli helt fantastiskt. Jag är inte en kille som gråter, inte för att jag är tuff utan jag har liksom aldrig gjort det, men i tangon kan jag börja gråta för då kommer känslorna genom att man tolkar musiken tillsammans med någon

annan. Det öppnar upp någonting och låter en bearbeta känslor och det är helt underbart.

Intimt samspel

För Tomas har dansen blivit ett sätt att uttrycka sig och må bra på och han beskriver känslan av att gå upp i dansen tillsammans med sin partner.

– I dansen existerar inget annat, där existerar bara min partner, musiken och nästa steg och sen tolkar vi tillsammans musiken och går upp i den. Det blir en väldigt härlig upplevelse och det kan bli en väldigt intim och sensuell kontakt med den man dansar med och det är underbart. Sen efter tre och en halv minut när låten är slut, då är det borta. Det finns bara under tiden man dansar och den känslan är beroendeframkallande, det får endorfinerna att lossna och man mår väldigt bra. På många ställen är det ju en förförelseakt redan på dansbanan och sen går man och fortsätter någon annanstans, men i tango förekommer aldrig det där för man är så upptagen av att tolka musiken så det är inget ragg. Men om man dansar riktigt bra tango tillsammans är det en enorm känsla. Det har funnits gånger då man känner hur blodet rusar, det är en slags intimitet, inte sexuell, men det är precis samma känsla av följsamhet och du hör blodet susa och inte tangon är över är det borta. Det är inte någon förförelse men det är så intimt och underbart.

Han berättar om gånger då det varit svårt att avgöra vem det är som för vem i dansen.

– Det är kul, i början är man ganska brutal i sin förning och sen blir man lösare och lösare efter hand. Om jag bara är vag i min förning så att den nästan

” Dansen har ingått i vår kultur så långt tillbaka vi kan se. Sen var det olika danser inom olika sociala klasser, men dansen har alltid ingått som ett uttryck. Idag har dansen tagits över av det kommersiella i att sälja mycket sprit med så liten yta som möjligt för dans.

inte finns, då tror hon att jag för men det är hon som tolkar musiken och så följer jag och det hon då gör om hon är duktig är att hon inte tänker på stegen hon tar utan lyssnar på musiken och låter kroppen reagera. Det underbart när det har kommit så långt att man inte vet vem som för och vem som följer.

Han berättar att det även ofta händer att män dansar med män för att på så sätt lära sig första kvinnan bättre.

– En kille i föreningen vill till exempel ofta att jag för honom och jag har själv också dansat som följare med andra män. Det kan ju även vara bra för att som lärare kunna lära tjejerna mer så det är väldigt utvecklande och ganska vanligt faktiskt och tjejer dansar ju också med tjejer. Vi har ju precis samma problem som alla andra dansföreningar att killar inte vågar dansa. Frågar man dem ”ska vi gå en nybörjarkurs i tango?” svarar de ofta ”Nä, men jag kan inte” och det gör ju att det tyvärr alltid är för lite killar. Därför har tjejerna i vår förening fått börja föra och det gör de ju lika bra, så det är inte så konstigt som folk tror.

Högt och lågt inom dansen

Vi kommer in på dansers olika status inom kulturen och att tangon ofta blivit något styvmoderligt behandlad i förhållande till exempelvis baletten som anses vara bland det högsta inom kulturen. Något Tomas har svårt att förstå.

– Den franska baletten är ju det finaste vi har inom högkulturen men det är ju lite tragiskt. Det finns ju jättemånga tjejer som dansar balett och det är bra, man får bra kroppskontroll, men då dansar de och har kanske en

uppvisning per år och så är det en på 10 000 som blir dansare, men resten då? Dansar man tango eller lindy hop eller west cost swing kan man ju fortsätta att lära sig dansa och utvecklas och jag kan ha svårt för att se balett eftersom jag vet hur mycket smärta som ligger bakom.

Han berättar om en föreställning då en ballerina kom ut bakom scen efter sin första scen och tömde en sko på blod eftersom tån spruckit varpå hon sen fortsatte dansa en hel föreställning.

– Men det är väl folk som har fördomar om att gammeldans, det är väl bara ”hoppa och studsa”, men jag menar, jag får en inblick i olika danser nu när jag jobbar inom Dansens Hus-föreningen och då inser man ju att alla danser är lika mycket värda. Det handlar ju mer om vad man personligen värdesätter. Vad man tycker passar en bäst. Men all dans är ju kommunikation, tolkning av musik och glädje och det ser man i våra föreningar, det är ju glädjen man prioriterar och som man jobbar för att få fram för då mår folk bra och har roligt. Sen kan man få olika typer av motion beroende på vilken dans man dansar. Tyvärr får man ingen kondis av tango, det är den lataste dansen, men däremot kanske man får balans och koordination. Tittar man på lindy hop till exempel, det är ju väldigt bra kondition och smidighet. Jag tror att all dans är nyttig, även olika typer av kampsport som Kung Fu som vi har på vår festival. Man kan ju tänka ”är det dans?” Men de har ju lejondans som ingår i deras tävlingar. Jag tror att man ska avdramatisera det här att det ska vara så svårt att dansa.

Gemensamt språk

Han menar att det blivit svårare att dansa i takt med att dansställena för-

svunnit till förmån för kommersialism och alkoholförsäljning och även om han är väldigt nöjd och tacksam över det samarbete de har med Umeå folkets hus saknar han en plats för dansen att vara på.

– Om du tittar på bilder på din mamma och pappa kan du se dem dansa i strumplåsten på ett vardagsrumsgolv. Dansen har ingått i vår kultur så långt tillbaka vi kan se. Sen var det olika danser inom olika sociala klasser, men dansen har alltid ingått som ett uttryck. Idag har dansen tagits över av det kommersiella i att sälja mycket sprit med så liten yta som möjligt för dans. Det har funnits många bra danslokaler med bra golv men det kostar för mycket så de läggs ner. Så det blir svårare och svårare att hitta bra dansgolv idag och det tycker jag är synd. När jag var ung brukade jag vara nykter när jag gick ut. Jag ville dansa bra och om jag försökte imponera var det med att dansa bra, inte genom att vara stöddig och kaxig. Jag tror att det skulle betyda mycket om man förstod det värde som social dans har och stöttade den så att det till exempel fanns ett danspalats, jag menar hur många fotbollsplaner har vi? Det är väldigt många som dansar och det är fler som skulle kunna dansa om man inser vilket kulturellt värde det har.

Han berättar om hur han som ordförande för föreningen Dansens hus och konferencier för deras egen dansfestival försöker få in en ”intellektuell twist” under arrangemangspunkterna.

– Man kanske berättar en historia om var dansen kommer ifrån och då får man försöka ta reda på dansens ursprung och bakgrund. Då blir man alltid väldigt förvånad. Det är bara en mix, alla danser hör ihop, river dance

ANEKDOTEN: TRÅNGT PÅ DANSGOLVET I ARGENTINA

”Jag var i Argentina en gång och där är det så att om du har mindre än en kvadratmeter att dansa på, då har du gott om utrymme. Ofta har du bara några centimeter bakom och framför dig där du kan röra dig. Där kan de dessutom bli väldigt irriterade om man dansar in i någon, så man är ganska spänd. Vissa kvällar på sådana dansställen kan man dock se att stämningen är sådan att alla dansar med alla. När det händer så går det att dansa på en liten yta och det är helt underbart! Man dansar inte bara med sin partner utan man dansar också med alla andra som finns på dansgolvet. Det är en speciell känsla.”

FOTO: BERNT LUNDQVIST

TOMAS NÄSLUND

Bor: Umeå

Gör: Inventerar trollsländor för Skogsstyrelsen

Fritidsintresse: Tango

Engagemang: Ordförande för Dansens Hus Umeå samt sitter i styrelsen för Tango Norteño.

Tomas fyra "grundregler" på tangogolvet:

1. Respektera dig själv, vet att du duger.
2. Respektera din danspartner, gör ditt bästa för dennas skull och för att denna själv ska kunna uttrycka sin dans på bästa sätt.
3. Respektera musiken, följ den och sluta dansa när musiken slutar.
4. Respektera de andra på dansgolvet, dansa inte bara med din partner utan med hela dansgolvet.

till exempel, den har inflytande från Spanien och Arabvärlden och så vidare. I dansen möts olika samhällsgrupper och samhällsklasser och det ser man också i invandrartäta områden. Där sprids dansen väldigt fort och vill man integrera med något och smälta ihop då är dansen ett perfekt kulturellt och socialt hjälpmedel. För i dansen träffas man och det gör inget att man inte pratar samma språk för kroppsspråket är gemensamt. Jag dansade med en tjej från Litauen, vi kunde knappt förstå varandra men vi kunde dansa tango. Så där tror jag att dansen har en viktig social funktion och det är synd att inte makthavarna förstår hur mycket man skulle kunna få ut av det. Den gav mig ett förtroende för att kunna ta kontakt inte bara med det motsatta könet utan även att prata med andra killar.

Ett kulturarv värt att bevara

Vi kommer in på Umeås nya kulturhus Väven och hur det gick till då man planerade detta hus.

– Då framgick det att många anser att tango inte är kultur men att till exempel ballette är det och det gick ju bra ändå till UNESCO så att tangon är ett kulturarv värd att bevara, då kunde de inte säga det längre. Och jag menar jag som dansare gör ju mitt yttersta för att uttrycka musiken och känslorna i musiken. Är det kultur? Jag tycker ju det och när jag sen ser andra tangodansare som dansar till musiken och tolkar

den kommer det något annat ut av det inom mig och då har han ju bidragit att uttrycka den musiken för mig och det är väl den funktion dansen har som kulturform.

Tomas var själv med i en grupp som gav förslag för Vävens samverkan med ideella föreningar under planeringen av Väven och de lyckades driva igenom att väldigt många ytor på Väven är täckta med trä för att kunna dansas på.

– Däremot ville vi ha en spontanscen till kafé Fika men den tog man bort och gjorde till entré och det fungerar ju inte tyvärr. Men däremot har vi varit där ganska mycket, olika föreningar, och haft prova-på-kvällar och golvet är ju bra att dansa på, men det var ingenting som gjordes speciellt för uppvisningar. Umeå är en jättebra dansstad, vi har massa bra, proffsiga föreningar med bra instruktörer, men vi saknar lite en plats att vara på även om vi har ett jättebra samarbete med Umeå Folkets hus som verkligen ansträngt sig för att kunna hjälpa oss och anpassat en del av sina lokaler för dans då de renoverat dem.

Själv drömmer han om ett hus för den sociala dansen där man inte bara kan träffas för att dansa utan där man också kan träffas, umgås och möta andra människor.

– Det är ett sätt att uttrycka sig och människor som kan uttrycka sig i musik eller skrift mår ju bra men alla kan inte skriva bra eller komponera, men

dansa; jag tror att om inte alla så att åtminstone flest människor kan dansa. Och man mår bra av att dansa. Jag skulle inte vara den jag är idag om jag inte dansade. Det handlar om rytm, timing och balans. Att kunna göra något i rytm och balans är väldigt skönt och väldigt viktigt för kroppen. Det vore trevligt om man fick ett Dansens hus som också kunde bli en social samlingsplats.

Han berättar om Argentina där tangon är en social företeelse.

– Tangon är inte så stor i Argentina som man kanske tror, det är mindre procent som dansar tango i Argentina än i Umeå men där finns det ställen där man kan dansa alla tider på dygnet och alla veckans dagar. Det är ett sätt att umgås, man träffas och äter, pratar och dansar. Som dansare vore det ju alldeles underbart att ha en plats dit jag kan gå. Det kanske står en lapp "prova på kizomba" och man tänker "ja men det vore läckert" och så gör man det. Jag tror att det skulle vara jättenyttigt för Umeå som kulturstad att ha det. Lyckelse har ett Dansens hus och det är ju mindre. Man kunde komma dit för att fika och titta på dans och kanske dansa spontant, just det här att kunna uttrycka dans socialt. Man kan ju ha ett danscafé eller restaurang där alla som vill dansa kan ta med sig en egen platta och så finns det ett dansgolv. Då kunde man visa vad man kan och få folk att prova på, drömmer Tomas.

ELIN LARSSON

Nördkultur på NerdCon

NerdCon är ett konvent i Umeå som riktar sig till olika typer av nördar. Det första NerdCon gick av stapeln 2013, och det fjärde hålls i augusti 2016.

På konventet erbjuds besökarna aktiviteter med TV-spel, rollspel, japansk populärkultur och andra "nördigheter".

– Det brukar vara mycket cosplay, anime, sci-fi/fantasy-filmer, brädspel och kortspel. Det är däremot inte lika mycket rollspel eftersom det kan vara ganska svårt att få ihop.

Vilka är det då som besöker konventet, finns det någonting som kännetecknar en nörd?

– En nörd är någon som har en stark passion för någonting. Tidigare var det en dålig sak att vara nörd, men nu är det lite tvärtom: man vill gärna vara nörd, menar Keira.

NerdCons arrangörsgrupp fick idén att starta konventet 2012 efter att de hade besökt UppCon i Uppsala.

– Det var precis när de lade ned och vi tyckte det var tråkigt att det inte skulle bli något mer. Vi tänkte att "fan, vi vill också göra nåt sånt här i Umeå", men med lite bredare innehåll, mer i Comic Con*-stuket. Vi ska ha allt som man kan tänka är nördigt.

Nu när de lyckats uppnå sitt mål har de däremot inte möjlighet att själva vara med på särskilt många aktiviteter.

– Man hinner inte med så mycket själv när man jobbar, säger Keira.

Aktiva besökare

Cosplay är en ganska stor del av såväl NerdCon som liknande konvent. Det liknar en slags maskerad på så vis att man klär ut sig, men i cosplay handlar det ofta om att man klär ut sig till en specifik karaktär (till exempel Jack Sparrow från Pirates of the Caribbean-filmerna) snarare än en karaktärstyp (till exempel pirat), och man agerar även som om man vore den karaktären. För många som håller på med cosplay ligger det mycket prestige i att få alla detaljer så karaktärstroga som

FOTO: HANNA RINDESKOG

KEIRA GABARA

Ålder: 20

Gör: Har praktik på Brännbollsyran, arbetar med städning, söker jobb

Personlig nördgenre: Brädspel, rollspel och anime

I år är NerdCon: Den 13-14 augusti på Midgårdsskolan

möjligt och det kräver ofta att de själva tillverkar hela eller delar av utstyrseln. Många konvent brukar ha en eller flera cosplay-tävlingar för att uppmuntra besökarnas kreativitet, och NerdCon har två tävlingar: en för egentillverkade dräkter och en för köpta dräkter.

Konventbesökare vill gärna vara aktiva deltagare och det reflekteras i programmet som innehåller många tävlingar, workshops, skapande verkstäder och andra deltagarcentrerade aktiviteter.

– I många fall, som cosplay, är det mycket eget skapande av besökarna. Det finns också mycket teamwork, till exempel spelar man TV-spel tillsammans, berättar Keira.

Det är även vanligt att besökare på konventet själva tar initiativ till spontana aktiviteter, exempelvis lekar. Konventbesökare brukar lära känna varandra ganska tidigt med hjälp av olika aktiviteter såsom speed meeting, där varje person får en minut eller två att prata med en annan innan man byter samtalspartner.

– Det brukar finnas på de flesta konvent, det är ett sätt att bryta isen.

En aktivitet som är unik för NerdCon heter Häst n' seek, där man leker kurrageömma men där alla också har hästmask på sig.

– Det är svårt att se genom masken och att ta sig in i små gömställen. Folk tycker att det är roligt men konstigt, skrattar Keira.

Nörd som yrke

Trots att det finns mycket på konventet som kan ses som hobby eller lekar, är det oväntat många delar av nördkulturen som har beröringspunkter med professionellt kulturarbete. Kostymskapande till cosplay kräver en hög nivå av hantverk, lajv är besläktat med skådespeleri, rollspel fungerar som ett gemensamt berättarskap. E-sport (TV-spel) har de senaste åren vuxit och det finns professionella spelare av exempelvis League of Legends, DoTa och World of Warcraft. Man kan till och med utbilda sig till professionell Counter Strike-spelare vid Strömbäcks folkhögskola. NerdCons arrangörer har fört diskussioner med HUMlab-X vid Konstnärligt campus i Umeå om att HUMlab-X eventuellt skulle kunna erbjuda en föreläsning kring hur man gör för att ta sin hobby vidare till ett yrke.

– Om man vill hålla på med bild, till exempel, säger de flesta att man kan bli bildlärare eller arbeta i ett galleri. Men det finns ju så mycket mer man kan göra: designer, illustrera kort till spel och så vidare.

Slutligen frågan som alla arrangörer ogillar: om Keira får välja endast en sak på NerdCon att besöka, vad skulle det vara?

– Jag tror att jag skulle gå på Josefin Westborgs föreläsning om nördfeminism. Hon jobbar på LajvVerkstaden och pratar också om att lajva. Det blir mycket nördreferenser.

SANDRA MATTSSON

*Comic Con: Ett stort årligt konvent i San Diego (USA).

Full fart på autografjakten

Jani fortsätter träffa superstjärnor

För Jani Perkiö fortsätter autografjakten och sen sist har han bland annat hunnit med att träffa Miriam Bryant, Ingrosso, Otto Knows och Icona Pop i samband med Brännbollsyran i Umeå. Han har också fått svar från Alice Cooper och David Beckham via post.

Samtidigt som Erik Hamrén, Kim Källström och Zlatan Ibrahimovic nu meddelar att de ska sluta med fotbollen är Jani nöjd med att kunna se tillbaka på minnena av att ha hunnit träffa dem.

Roligast tycker han dock det har varit att träffa skådespelaren Johnny Depp då denne gästade Stockholm.

– Alla gånger. Han gick med en vakt i armkrok, det gick väldigt fort så det är omöjligt att säga något då men autografen räcker, säger Jani.

ELIN LARSSON

ICONA POP

ZLATAN IBRAHIMOVIC

KIM KÄLLSTRÖM

MIRIAM BRYANT

DAVID BECKHAM

ALICE COOPER

JANI PERKIÖ

Ålder: 30

Bor: i Umeå

Yrke: Lokalvårdare

Hobby: Umeås mest aktiva autografjägare

Vad är egentligen

Jag fick mig en tankeställare här-omdagen, om vad som egentligen är konst och kultur och vad det är för mig. Jag ställde först frågan till mig själv och funderade lite. Jag gissar att ämnena är olika för oss alla, beroende på våra intressen.

Om jag ska göra en kort beskrivning av det som ibland kallas finkultur så är det något man ofta delar upp i olika ämnen såsom musik, böcker, bilder, teater eller hantverk. Sen förgrenar man ut det ytterligare, egentligen till det oändliga. Kultur är ju uttryck på något sätt. Uttryck för våra tankar och idéer och självklart känslor.

En annan syn på kulturen är att man odlar något, ett intresse som sedan antingen stannar i utveckling eller utvecklas vidare med tiden och förgrenar sig. Kultur inom ett område kan vara något helt annat 10 år efter dess födsel. Ta till exempel motorkulturen "Raggare" vid mitten av förra seklet då den började. De kom, revolterade och blomstrade upp, dämpade sig under något årtionde för att nu, under detta sekel, åter ta fart men med en helt annan – inte lika rebellisk inriktning som från början –

FOTO: MIKAEL "BIG PAPA" BERGSTRÖM

PAUL HALLBJÖRK

Gör: Driver Pauls Art & Design

Hemsida: paulsart.se

Började teckna: Har lekt med pennor och kriter sedan krypstadiet.

Karriären: Har sen 15-årsåldern utfört diverse uppdrag som logos, teckningar, tröjtryck, tavlor med mera. Började motivlackera på 90-talet och startade sin firma år 2000. Nu försöker han bara bli bättre och bättre.

utan är nu ofta en familjefest med den amerikanska bilen i centrum.

En konstnärlig familj

Med den och även annan motorkultur har det idag även blomstrat upp ny, modern konst som är mycket viktig, både som konst men också i den kulturella utvecklingen för motorfolket.

Den konsten och kulturen väcker min nyfikenhet och jag besökte därför Paul Hallbjörk i hans hem i Brån strax utanför Umeå, där han bor med dottern Wilma och driver sitt lilla företag Pauls Art & Design. Paul är ett välkänt namn i motorkretsar då många av de utställningsfordon på bil- och MC-träffar som tar hem priser har lackeringar och motiv gjorda av Paul.

Hemma hos Paul och Wilma märker man direkt av deras intressen. Lackerade objekt, teckningar, glasföremål, målade tavlor och airbrushade mobiltelefonskal. På väggarna hänger inte bara Pauls konst utan också snygga foton tagna av Wilma. Hon och hennes kamera är ett kärt par och Wilma går helt klart i pappas fotspår. Jag kommer på att jag faktiskt är på besök hos en som kan fota varpå jag

FOTO: WILMA HALLBJÖRK

konst och kultur?

självklart räcker över kameran till Wilma istället.

Inte bara lackering

På Pauls arbetsbord, som täcks av flera dataskärmar, skisser på kommande projekt, målarpytsar, testlackade plåtbitar, tejp och annat man kan förknippa med lackering, ligger också en barnbok. Leken ”vad ska bort” hade känts väldigt enkel att svara på. Men i detta fall innefattar barnboken även en massa konst av Paul. Han har nämligen illustrerat barnboken Djungelkungen, en bok som skrivits av Pauls gamla kompis Erik Johansson och som gavs ut 2012. Boken handlar om Djungelkungen som är ett troll på resande fot. I första delen som heter ”Djungelkungen i Brasilien” reser Djungelkungen med barnen Harry och Wilma. Måne det kanske vara mer än en slump att resekamraten i boken heter just Wilma månnthro?

– Jo barnen är namngivna efter våra barn. Wilma är min dotter och Harry är Eriks yngsta son, berättar Paul.

Paul har gjort mycket konst. För närvarande är hans arbeten inte små tavlor eller bensintankar på motor-

cyklar, utan stora fullvuxna lastbilar. De mindre objekten såsom glas- och metallgravyr och den senaste hobbyn, tatuering, får vänta lite. Stora objekt tar både stor plats och mycket tid. Paul reser också runt i landet på mässor och motorevenemang. Även hårdrocksfestivalerna med dottern tar sin tid. Headbanga, vilket – för den som händelsevis missat detta – innebär att slänga huvudet fram och tillbaka i takt med musik, detta klarar Wilma med galans. Paul med hans frisyr? Jag låter frågan vara oställd. Kul har de tillsammans, vilket är det viktigaste, och musiken ligger dem båda varmt om hjärtat. På vår rundvandring i hemmet hörs hela tiden tung, stundvis melodisk metal vilket även, till viss del, passar mig.

Inspiration från historien

Under vår vandring i Pauls bostad möts jag även av gammal historia och det känns som att jag åker tusen år tillbaka till medeltiden då vi förflyttar oss en våning upp. Paul har nämligen en egen liten borg där ljuset kommer från gamla stearinljus och väggarna pryds av medeltida svärd och sköldar.

Familjen Hallbjörk har ett stort intresse av vad som också kallats riddartiden, där Paul också hämtar mycket av inspirationen till sin konst.

Då vi vandrar vidare mellan flera ateljéer och garage berättar Paul om sitt motto.

– Jag jobbar alltid efter att bli bättre.

Bli bättre tänker jag? Kan man bli det? Jag som knappt klarar av att rita en streckgubbe och sedan länge tappat hakan av allt jag fått se.

Men, det är ju nu jag kommer ihåg den frågeställning jag hade i början. Vad är konst och vad är kultur? Även min streckgubbe borde ju kunna vara konst. Det borde väl ändå vara upp till mig att avgöra? Sen om min konst blir kultur får jag låta vara oskrivet. Men då det gäller Paul Hallbjörk och allt han tar fram: det kommer vara konst och utvecklande kultur för många sekler framöver.

**MIKAEL
"BIG PAPA"
BERGSTRÖM**

WANTED:**DEAD AND ALIVE**

Schrödingers katt

Ett koncept som dyker upp lite nu och då i populärkultur är Schrödingers katt. Ni har säkert hört talas om denna stackars katt som stängs in i en låda tillsammans med ett gift som slumpmässigt släpps ut och dödar katten. Poängen är sedan att om man inte tittar efter i lådan, så är katten både död och levande på samma gång, men så fort man undersöker saken så är katten antingen död eller levande. Det kan ju tyckas som en filosofisk övning, men i själva verket är det en liknelse som används för att förklara vad som faktiskt sker inom kvantfysiken.

Här talar vi istället om någon liten partikel, till exempel en elektron. Ni kanske har hört talas om att det inte går att veta både var elektronen befinner sig och hur fort den rör sig på samma gång (Heisenbergs osäkerhetsprincip). Det är ingenting magiskt med det; när vi mäter påverkar vi elektronen, om vi till exempel låter elektronen

krocka med en detektor får vi veta exakt var den är – men då kommer farten samtidigt att ändras. Inga konstigheter.

Något som däremot är lite konstigt och svårt att förstå är att för det mesta har elektronen inte en enda position eller en enda hastighet, utan en kombination av flera stycken på en och samma gång (om man ska vara helt korrekt så handlar det om att elektronen har en kombination av flera energinivåer – koncepten "position" och "hastighet" såsom vi normalt använder orden är inte riktigt helt applicerbara på elektroner, men för förståelsens skull använder jag dem ändå). För att förenkla lite kan man tänka sig att elektronen är vid punkt A till 30 % och vid punkt B till 70 %. Om man då har hundra likvärdiga elektroner och mäter deras positioner, kommer 30 av dem att vara vid punkt A och 70 vid punkt B. Så långt tror jag ni hänger med. Men här kommer det konstiga: det betyder inte att 30 av

dem var vid punkt A och 70 vid punkt B innan vi mätte! Var och en av dessa elektroner var vid BÅDA punkterna i viss utsträckning. Men så fort mätningen gjorts, då kommer 30 elektroner att vara vid punkt A och 70 vid punkt B. Genom vår mätning har vi tvingat elektronerna att vara vid endast en av platserna. Man brukar tala om att man har kollapsat vågfunktionen. Och det är detta som menas med Schrödingers katt. Katten är både levande och död från början, men genom att mäta om katten är vid liv kollapsar vågfunktionen och katten kommer att anta något av värdena "levande" eller "död".

TEXT & ILLUSTRATION: **SANDRA MATTSSON**

Vill du veta mer om fysiken bakom något du stött på i filmer, TV-serier, böcker eller annat? Skicka e-post med din fråga till info@kulturvinkeln.se.

En cynisk syn på ordspråk och klichéer

Eller vad är det egentligen du säger?

Vi har nog alla medan vi växte upp fått höra diverse uttryck menade att antingen motivera eller förmana (och beroende på föräldrar även skrämman) oss. Fascinerande är dock logikfelen i många av dessa, jag tänkte ta upp ett par stycken i hopp om att belysa dessa så att ni kanske tänker två gånger innan ni själva använder dem.

När jag växte upp under åttiotalet var det alltid en stor sak att man skulle äta upp sin mat, oavsett om man var mätt eller inte och av någon sjuk anledning skulle det vara en vettig anledning att äta upp för att det fanns barn i Afrika som svalt. Just det där lösryckta *"tänk på de svältande barnen i Afrika"* har alltid förbryllat mig, på vilket sätt får de det bättre av att jag äter så att jag kräks?

En annan som däremot var till för att motivera och få en att må bättre var *"du kan bli vad du vill om du bara försöker"* men den var ju också lite skum när man tänker på det, jag menar, jag var åtta första gången jag minns att jag hörde den och i den åldern ville majoriteten av mina klasskamrater bli prinsessor eller dinosaurer. Nu närmare trettio år senare har jag oavsett mina försök fortfarande varken lyckats bli Luke Skywalker eller en Tyrannosaurus och vad jag vet blev ingen i min klass prinsessa.

Fortfarande kvar i kategorin motivation så hade vi den där om att *"det*

viktigaste är inte att vinna utan att kämpa väl". Här måste jag ställa frågan om det verkligen finns någon som sagt och menat den utan att ha tagit tunga droger först eller ramlat och slagit i huvudet fler gånger än tre? Jag menar... att försöka övertyga en unge i åldern där allt handlar om att vara bäst, motsvarigheten till när lejonungar brottas och tuggar på varandra i söta små busslagsmål, om att det är okej att komma tvåa eller sämre? Vi är ju genetiskt programmerade att försöka uppnå en alfa-status i den åldern för att förbereda oss för världen och sen kommer nån hemstickad kofta och säger att den som kom sist är lika bra, knapptast.

"Den som spar han har" hamnar ju däremot i kategorin **nähää, det menar du inte**, också känd som "well duuh" tillsammans med övertydligt självklara påståenden som *"tiden läker alla sår"* och *"alla är vi barn i början"*. Låt oss då titta på dessa självklarheter var för sig. Om man sparar något man har så är det ju uppenbart att man har det kvar (om man inte är toksmart och investerar dem i Telia-aktier vill säga), att tiden läker alla sår är ju lite dubbeleggad i sin självklarhet. Ett dödligt sår läker inte och vissa sår behöver hjälp på vägen men generellt sett så stämmer det och när vi slutligen kommer till att alla är barn i början kan jag bara kontra med att fråga om det inte annars vore rätt så logistiskt komplicerat att födas fullvuxen. Det skulle väl kanske göra att folk

tänkte över det där med att skaffa barn lite mer om det var tal om att pressa ut en klump på 60+ kilon.

Nu är det ju så att världen verkligen dräller av dessa dumma, felaktiga och konstiga uttryck och det finns massor som jag med öl, hårdrockskonsorter och huvudtrauma lyckats förtränga men jag tänkte att jag skulle fortsätta med att belysa några av dem som jag inte lyckats utrota så därmed går vi raskt vidare till kategorin **hur tänkte du nu?** Först ut är en klassiker som troligen också är menad som någon form av motivation men som när man lyssnar på den bara låter konstig,

"När en dörr stängs så öppnas en annan". Oooh-kej... nu backar vi lite och tittar på det uttalandet. Normalt sett när en dörr stängs är det bara att ta tag i handtaget och öppna den fan igen, det är lite det dörrar är till för, det är deras grej. Om nu inte det är möjligt så kanske vi ska skicka dit byggnadsinspektionen, speciellt om en annan dörr automatiskt öppnas bara för att en stängdes då det först och främst låter som att hela kåken är skev och dessutom inte särskilt säker... just sayin'.

"Det som inte dödar hårdar" är också en sån där logikvurpa som jag inte riktigt får klarhet i om jag tittar på vad som egentligen sägs och inte vad som, *luftfnutt* menas slut *luftfnutt*. Påstår uttrycket verkligen att om jag till exempel faller från ett berg och landar på huvudet så att jag blir liggande i koma

FOTO: RONNIE BERG

” 'Kärlek börjar alltid med bråk' och 'blyga pojkar får inte kyssa söta flickor'. Dessa två uttryck är det mest heteronormativa, fyrtialistiska, könsrollspåtvängande skitsnack jag hört under hela min uppväxt.

och andas genom en maskin så är jag helt plötsligt ett riktigt badass bara för att jag faktiskt inte dog, eller att jag blir tuffare ju mer stryk jag tar trots att jag varje gång får svårare och svårare att utföra dagliga sysslor? Det känns inte riktigt genomtänkt och är faktiskt ett sånt där uttryck som jag har svårt att förstå vad man egentligen menar med även om man säger det välvilligt.

Ett uttryck som jag däremot förstår och är skyldig till att ha använt rätt så ofta är det fina om smuts som åtminstone jag växte upp med. Ni vet på den tiden då inte allt var antibakteriellt, man lekte utomhus med plank och rostig spik och faktiskt fick förlita sig på sitt immunförsvar istället för femtio-elva piller, krämer, sprutor och kapslar. Den där epoken då handsprit var kirurger förunnat och man tävlade i vem som kunde få mest grus i ett öppet sår utan att gråta. Ingen? ...bara jag? Oh well. Påståendet är i alla fall att *"lite skit rensar magen"*. Om man bortser från det vulgära språkbruket som antyder vissa tarmproblem och istället ser det utifrån skit som i betydelsen smuts istället för regelrätt exkrement så kommer vi till det som menar att det inte är direkt ohälsosamt att få i sig lite grus eller barr eller annan valfri icke-toxisk materia. Utan att detta snarare kan gynna matsmältningen genom att kanske binda upp andra ämnen och forsla ut dem på naturlig väg. Problemet är väl mest att jag inte direkt känner att det finns något belägg för detta och att just vulgariseringen gör det hela om inte annat synnerligen oaptitligt.

Innan jag tar och avrundar med att förolämpa kristna genom att peka på en av många vurpor i deras ordspråk och uttryck finns det två uttryck som

jag inte med vare sig gott eller grått samvete kan förbise när vi snackar om idioti man tutades i som liten, dessa två är *"kärlek börjar alltid med bråk"* och *"blyga pojkar får inte kyssa söta flickor"*. Dessa två är det mest heteronormativa, fyrtialistiska, könsrollspåtvängande skitsnack jag hört under hela min uppväxt. Nivån av idioti är bortom den i *"de är bara avundsjuka"* som matades in i mobbingoffer av valhända föräldrar som läst en artikel om psykologi i Allers. Dessa två säger i turordning att flickor (och även pojkar men oftast flickor) fick stå ut med att någon som var intresserad gjorde eller behandlade dem illa, medan pojkarna i sin tur hade pressen på sig att vara framfusiga och ta plats även om de inte ville för att annars skulle de inte ha någon chans med de söta flickorna. Innan folk sliter på sig demonstrationskitet och hoppar upp på barrikaderna måste jag däremot nämna... jag har bara, utslutande och enhälligt, hört dessa två uttryck yttrade av kvinnor under hela min barndom.

Nu när vi alla känner oss sådär lagom bittra (jag i alla fall) avslutar jag med ett av amerikanernas favorituttryck och även vanligt förekommande i Sverige men då mest bland troende kristna, nämligen *"what would Jesus do"* eller *"vad skulle Jesus gjort"*. Detta uttryck används generellt sett för att påkalla eftertanke och säga att man ska vara snäll och god mot alla i sin omgivning och så gott man kan, emulera kristendomens grundare(?). Tittar man däremot närmare på bibeln och vad den säger i förhållande till det rådande statsskicket och lagrummet under romarriket (jämfört med idag) så innefattar möjligheterna: uppvigling, störande av den allmänna ordningen, vandalisering, egenmäktigt förfarande och grov misshandel. Jesus förespråkade ju en annan religion än den statligt sanktionerade och han vätte bord, bröt upp burar och var frikostig med kamelspöet när han drev köpmännen och penninglånarna från templet.

Förhoppningsvis kanske detta gör att ni tänker er för innan en självmot-sägande, felaktig eller bara meningslös kliché lämnar era läppar, själv kommer jag inte nödvändigtvis leva som jag lär men det är smällar man får ta.

RONNIE BERG

En inblick i persisk dans

Konstform med stolta traditioner

Aida Mehrani har länge varit en av Umeås främsta drivkrafter för integration och kulturella utbyten. Själv håller hon på med dans och har bland annat uppträtt på Umeå Kulturnatta och Sunset Park-festivalen med traditionell persisk dans. Kulturvinkeln träffade Aida för att prata om hennes dansutövande, men i linje med hennes hjärtefrågor kom samtalet istället att handla om persisk historia, olika folkslag i regionen och dansens roll för den kulturella identiteten.

Vi börjar vårt samtal med att Aida visar mig en video med dansaren Banafsheh Sayyad. Det tar inte lång tid innan jag förvånat frågar om armrörelserna betydde något.

– Jo, bekräftade Aida, varje rörelse har en särskild mening och dansen berättar en historia.

Den uttrycksfulla dansen visar sig vara ett kraftfullt kommunikationsverktyg – utan att förstå musikens text kan jag ändå tyda innehållet.

Ett historiskt perspektiv

Dans har funnits länge i nuvarande Iran, som folkliga danser för nöjes skull eller rituella danser till Mithras ära. Historiskt har det dock varit många konflikter i regionen, bland annat kan nämnas Alexander den Stores fälttåg, och vissa av de erövrade härskarna förbjöd befolkningen att utöva sina danser i syfte att tvinga bort den tidigare kulturen. Det hände även att persiska kvinnor, av landets erövrare, tvingades att utföra erotiska danser;

något som under lång tid därefter ledde till att man i nationalminnet förknippade dans med förödmjukelse och förtryck. På så sätt har traditionerna förändrats genom årtusendena och det går inte att veta om dagens folkdanser liknar de som utövades på 1000-talet f.Kr.

Under Qajar-dynastin 1785-1925 utvecklades dock scendansen starkt, eftersom shaherna höll sig med professionella dansartister som underhöll hovet. Det handlade ofta om soloartister som, ackompanjerade av en eller två musikanter, dansade fram en berättelse. Utifrån dessa hovdanser utvecklades sedan det som nu är den klassiska persiska dansen.

Folkliga traditioner

Iran är ett land med många folkgrupper som har sina egna distinkta traditionella danser och kläder. En av de danser som Aida berättar om heter Ghasem Abadi och kommer från norra Iran. Dansen imiterar de rörelser man gör när man plockar och planterar ris. Ghasem Abadi dansas bland annat för att hälsa våren välkommen och visas ofta upp vid festligheter där dansarna är iklädda färgglada dräkter. Vi tittar även på en video där en grupp iranska azerier från Tabriz visar en dans som för min lekmanablick påminner om såväl irländsk som rysk folkdans med mycket fokus på fotarbetet, till skillnad från många andra persiska danser där överkroppen är i fokus.

Aida berättar att det i Iran är vanligt att man dansar knivdans, Raghse

Chagoo, på bröllop när det är dags att skära upp tårtan. Då lägger någon av gästerna – oftast en kvinna – beslag på kniven som ska användas till tårtan och dansar med kniven till dess att brudgummen erbjuder tillräckligt mycket pengar för att få tillbaka kniven. Då kan dansaren välja att överlämna kniven till antingen brudparet eller någon annan av gästerna. Ofta går kniven vidare till flera gäster innan brudparet äntligen får tag på den. Symboliken i detta är att brudgummen har det gott ställt och detta passar också in i den traditionella bilden att generositet och överdådighet under bröllopet banar väg för ett lyckligt och framgångsrikt liv tillsammans.

Konst och underhållning

Det som för en utomstående betraktare kanske mest förknippas med persisk dans, eftersom den är väldigt lämplig för sceniska framträdanden och därför syns ofta, är det som av insatta kallas för den klassiska persiska dansen, Qajar-dansen. Det finns inga bestämda regler för vilka typer av rörelser som får ingå i denna dansstil utan varje utövare utvecklar sina egna rörelser, men man kan ändå känna igen dansen på de eleganta arm- och handrörelserna. Qajar-dansen är en konstform där dansaren berättar en historia och även inkluderar ansiktsuttryck i dansrörelserna för att mer övertygande förmedla berättelsen. Något som är vanligt förekommande i många av de persiska danserna, inte bara Qajar, är att överkroppen är det centrala dans-

instrumentet – inte ben, fötter eller höfter, som ofta annars kan vara viktiga element i danser.

En populär dans i festliga sammanhang eller som scendans de senaste årtiondena är Baba Karam, som enligt vissa är en hyllning (ärligt menad eller ironisk) till en viss sorts män som kallas Jaheli. De är arbetarklassmän iklädda kostym, fedorahatt och med scarf istället för slips, och Baba Karam-dansen visar dem flirtandes med förbipasserande kvinnor, drickandes alkohol eller allmänt varandes macho. Dansarna klär sig som dessa och var från början uteslutande män, men nu är det även vanligt att kvinnor klär sig som män och dansar Baba Karam. Aida berättar även om ett annat möjligt ursprung till dansen.

– Det handlar då om trädgårdsmästaren Baba Karam, som blev förälskad i en av Shah Rezas fruar, men hon flyttade utomlands och när Baba Karam dog blev andra inspirerade till att skapa dansen för att illustrera den äkta kärlek som han kände.

När vårt samtal lider mot sitt slut har jag förstått att persisk dans har många fler dimensioner än bara det konstnärliga, även om det är svårt att göra mer än att bara skrapa på ytan. Det finns mycket mer att säga om persisk dans, många fler traditionella danser att undersöka än vad som ryms i denna artikel och för den som är intresserad av att veta mer är det bästa tipset att botanisera bland Youtubes många dansvideos.

SANDRA MATTSSON

FOTO: HANNA RINDESKOG

Det fria alternativa uttrycket firades

Releaseevent för projektet som vill stärka allas rätt att vara sig själv

21 maj samsas projektdeltagare, artister och inbjudna gäster om den dyrbara gnuttan luft i huvudstadens Capitol. Det är nämligen releaseevent för RTSI – Rätten till sin identitet. Under det gångna året har diverse artister tillägnat låtar till projektet, som syftar till att motverka diskriminering av personer med subkulturell tillhörighet, och även samverkat med dess deltagare för att skapa musikvideos. Frukten av dessa samarbeten visas på en TV-skärm och ljuder genom högtalarna samtidigt som golvet är fritt och väl nyttjat för mingel.

Då och då kan man också se deltagarna på skärmen, då de fått medverka i flera musikvideos. I internationella alternativikonen Aurelio Voltaires känslosamma "Innocent" står RTSI-del-

tagare med skyltar som först beskriver nedsättande kommentarer de fått och som sedan vänds för att avslöja positiva tankar de trots det har om sig själva.

Artister på plats

Eddie Wheeler, som bidrog med låten och videon "Till alla er", tvingades tyvärr ställa in sin livespelning på releaseeventet men gästerna håller väl till godo med de två av tre akter som kvarstår.

Först ut är bandet Ninedee, som med elektronisk musik befäst av tunga gitarer klickar igång ett dansgolv framför scenen. Främst är det de unga deltagarna som rockar loss till deras spännande men bevisligen dansvänliga musik. Särskilt starkt blir publikengagemanget när de spelar "Jag älskade er av kärlek en gång", eftersom låten skrevs för

RTSI och en av deltagarna dessutom var projektledare för musikvideon.

När utomjordingarna från S.P.O.C.K. landar och öser igång ockuperas dansgolvet lika väl av RTSI-deltagare som journalister, föräldrar och andra vuxna gäster. Kanske är det inte alla som ens hört om S.P.O.C.K. tidigare men av den eklektiska, växande spontankören att döma har de i alla fall lärt sig refrängen utantill vid slutklämmen på varje låt. Det hjälper förstås att sagda refränger är så pass pedagogiskt utformade att en revolutionerande spädbarnskör skulle kunna lära sig dem och uppträda inom en vecka.

Kvällen avrundas därefter, med en känsla av gemenskap och förnyad styrka att ta tag i de svåra frågor som RTSI arbetar med till vardags.

EMELIE KLEIN

FOTO: HANNA RINDESKOG

Med passion för kaffe

Costas återgår till kafferötterna och tar vara på fruktköttet

Ielva år har de serverat kaffesugna Umebor sitt egenrostade specialkaffe men i våras sålde de både kaféet och restaurangen och öppnade i väntan på en utlovad fortsättning upp sitt rosteri för allmänheten. Nu har en ny kaffebär öppnat i Umegallerian Utopia. Kulturvinkeln träffade Costas Pliatsikas och tog ett snack över en Freddo.

Det var då Costas och affärspartnern, tillika frun, Linda Junghagen, fick erbjudandet om att flytta in på Utopia som ett frö började växa inom dem och nu står den där: Costas – The Coffee Bar.

– Detta ville jag göra för 11 år sedan men det blev NEWS istället som sen blev vårt eget koncept Costas, så nu var det dags att göra det jag drömt om länge, berättar Costas.

Här kommer de att återgå till sina rötter som är det specialkaffe de själva köper in och rostar.

– Vi jobbar enbart med specialkaffe och reser runt världen och köper in böner från bland annat Kenya, Panama, Etiopien, Colombia och Brasilien.

Endast det bästa är gott nog

Han berättar om resorna då han besöker sina producenter som han

haft direktrelation med sen några år tillbaka.

– Där får jag gå runt och checka alla de plantager som kaffet vi jobbar med kommer ifrån så att vi kan vara säkra på att arbets- och odlingsförhållandena är som de ska. Sen koppar* jag och producenterna många av de mikroparterier som finns och jag letar efter det bästa kaffet från årets skörd.

Det han letar efter är ett kaffe som är helt utan defekter och han nöjer sig inte förrän han hittar det han är ute efter.

– Smakerna jag letar efter är de söta, rena, fruktiga, komplexa och distinkta

COSTAS PLIATSIKAS

Gör: Driver Umeås första kaffebar Costas – The Coffee Bar tillsammans med Linda Junghagen

Vad är skillnaden mellan ert kaffe och det man köper i matbutiken? Kvaliteten, kunskapen och känslan.

Vilka är era storsäljare? Sommarens favorit är freddo – en kall espresso som mixas med is, mjölk och lite socker så att den blir riktigt krämig och vinterns favorit är varma klassiker som latte, cappuccino eller en singel estate från vår nya steam punk.

Vilket är din egen favorit? Freddo på sommaren och en kopp Janssons geisha resten av året.

Vilka är dina bästa tips då det gäller kaffe? Är man intresserad av kaffe och söker kvalité så skulle jag säga: köp en bra kvern, köp bönor från ett rosteri som jobbar med specialkaffe och hitta din egen favorit bland bryggningsmetoder och som levererar en jämn kvalité.

Har ni några varningar: Haha, nä, våga prova något nytt.

smakerna och aromerna och när jag hittat mina favoriter bokar jag in mig på flera av mikropartierna som sen levereras till Sverige.

Det kaffe han till slut beställer hem rostar han sen själv i rosteriet mitt i centrala Umeå. Här öppnade de, under mellanperioden då de stängt ner caféet och restaurangen för att bygga upp den nya baren, till mångas förtjusning upp så att det blev ett minicafé. Många har sedan dess undrat vad som ska hända med detta koncept, kommer rosteriet fortsätta hållas öppet även i framtiden?

– Rosteriet fortsätter som vanligt sin produktion. Om vi kommer öppna upp som vi gjorde i väntan på Utopia kan

jag inte svara på nu. Just nu har vi sommarlov men produktionen fortsätter som vanligt, säger Costas.

Både nytt och gammalt

Baren tar däremot inte sommarlov utan fortsätter servera kaffe och medan vi pratar fortsätter Costas göra kaffe av alla dess slag och vi kommer in på varför det blev just kaffe som blev hans passion.

– Jag har jobbat på café sedan tonåren så intresset har alltid funnits där och när jag sen flyttade till Sverige fortsatte jag inom yrket och började sedan tävla, öppnade rosteriet och passionen bara växer.

I den nya baren kommer det finnas utrymme att ta ut svängarna och även om han är hemlighetsfull lovar Costas överraskningar framöver.

– Jag vill inte avslöja för mycket men det kommer hända roliga grejer för de som gillar kaffe och med underbara människor som kommer göra olika former av gästspel.

Vad han kan berätta redan nu är däremot att det förutom klassiker som kaffet Janson's Geisha Natural, vars producenter i Panama de samarbetat med sedan flera år tillbaka, kommer ta in kaffesorter som de tidigare aldrig haft.

– Vi kommer till exempel ta hem

FOTO: HANNA RINDESKOG

en Cup Of Excellence-vinnare från Colombia som heter La Cecilia och San Ignacio som är en bourbon-variant från Guatemala.

Inget vanligt kaffe

Han berättar också att de förutom ett större utbud av bönor även kommer kunna erbjuda nya bryggningsmetoder.

– Vi kommer till exempel ha världens mest avancerade och bästa enkopsbryggare, Steam Punk från Alpha Dominique och en Hipster från 3Temp som är en svensk batchbryggare.** Den är från en annan planet, säger Costas med ett stort leende.

Utöver detta kommer de även kunna

erbjuda Cold Brew – kallt kaffe, på tap samt cascara – kaffe som gjorts på bärrets torkade fruktkött istället för, som man är van vid, kaffebönan.

– Det blir en helt annan smak och karaktär, det blir mer som te. Den kommer ingå i vårt standardsortiment och vi kommer kunna servera den både kall och varm. Det är supergott och nyttigt, fullt med antioxidanter.

Det märks att han trivs med att stå i sin nya bar och med att få prata om sin kärlek för kaffet han jobbar med. Han berättar fylld av glädje och energi om alla de kaffesorter och bryggningsmetoder de kommer att jobba med samtidigt som han hela tiden fortsätter

servera kaffe till gästerna. Kaffebönnorna mals och nya kaffedrinkar sätts fram på bardisken till gäster som både passerar förbi för en take away eller för att sitta ner en stund med en kaffe och något från den lättare fika som också serveras och det sista vi hör då vi går därifrån är Costas som utbrister:

– Och nästa tack!

ELIN LARSSON

* ungefär som vinprovning men med kaffe.

** Batchbryggare – Bryggkaffe där man kan ställa in olika profiler för att kunna få ut bästa möjliga resultat.

U Rock

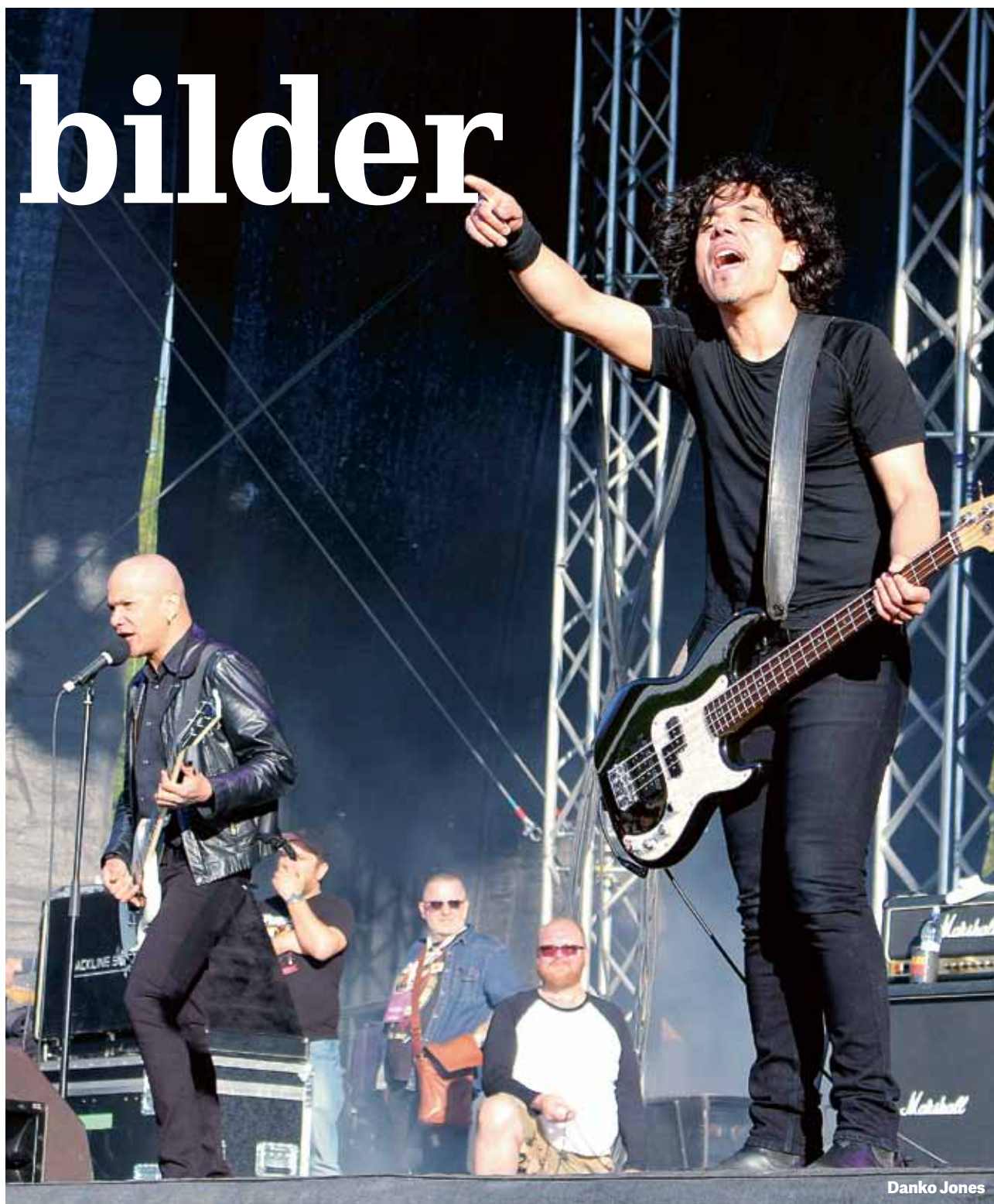
Umeås nya rockfestival U Rock klickade igång Brännbollsyran då banden Sator, Danko Jones, D.A.D och Europe spelade. Den stora scenen på Campusängarna imponerade. Den hade en stor ljusrigg, bra ljud och en enorm skärm som backdrop. Festivalområdet var välplanerat med bra uppbyggda barområden, mycket mat och festivalkänsla. Även själva konserterna var bra uppstyrd med nästan inga förseningar. Trots en allt för hög nivå av berusning var det bra stämning och glada människor. Något som var väldigt synd var däremot att publiken hade börjat tunnas av redan innan Europe gick på scenen, troligtvis på grund av att konserten var sent en torsdagkväll.

När D.A.D spelade fick scenens backdrop verkligen visa vad den gick för med rörliga eldslågor kring bandets logotyp, som en stor skärmläckare. Bandet var också väldigt, väldigt glada. Om detta berodde på att de faktiskt var glada eller fulla framgick däremot inte, men D.A.D:s sångare gav i alla fall intrycket av att vara berusad. Han stod och svamlade länge och försökte få med sig publiken men eftersom han pratade danska tog det tid innan publiken förstod. Då bytte han språk till engelska men allt eftersom tiden gick blev det successivt återigen mer och mer danska och mindre engelska. Lite tråkigt var det även att de inte spelade sin stora hit, Laugh n' a Half vilket gjorde folk besviktna, framförallt med tanke på att bandet tidigare hade soundcheckat en gitarr för låten vilket byggt upp förväntningarna för de som hört soundchecken.

Sator var som Sator ska vara. De var väldigt lugna och stabila och visste vad de skulle göra. Detta medan Joey Tempest från Europe var något för peppig och sprang fram och tillbaka på scenen som för att övertyga sig själv

i bilder

Danko Jones

och publiken om att han fortfarande har sin ungdoms energi kvar. Han kunde heller inte bestämma sig för om han skulle prata engelska eller svenska och det blev till slut lite löjligt när han presenterade John Norum som John "Noorum" (engelskt uttal). Detta

medan John Norum själv knappt tittade på publiken.

Det bästa med hela U Rock var däremot konserten med Danko Jones. De var bättre än allting annat: deras energi, deras sätt, deras musik. Basisten hade fruktansvärt mycket energi

och gjorde folk glada. Detta medan Danko Jones själv var väldigt peppig och pratig och fick en publikkontakt jag tidigare inte sett många andra band få. Han började till och med prata med de som stod i skogen utanför arenan!

TEXT & FOTO: **LOLA D**

Hanna ser det

Fotografen Hanna Rindeskog berättar om sitt perspektiv

Hanna Rindeskog beskriver sig själv som en kreativ solofotograf som hellre jobbar själv än med modeller även om det händer att hon också fotar människor.

– Jag vill jobba med det jag har till hands istället. Små samlarprylar till exempel.

Fotointresset hittade hon till genom att andra familjemedlemmar inspirerat henne och hon fått en kamera i present av familjen när hon gick ut grundskolan. Efter att ha fotograferat med systemkameran ett tag hittade hon sin nisch.

– Jag visste redan innan jag köpte

mitt första macroobjektiv att jag gillade att fota små saker så jag var väldigt peppad när jag köpte det.

Varför det blev små saker och figurer som hon fastnade för vet hon inte riktigt.

– Det bara kom upp men jag tycker om idén att fota något som är litet som sen blir stort när man ser det på bilden. Det blir som en förstoring.

Utöver de små föremålen gillar Hanna även att fota natur.

– Jag gillar att vara i stunden och att gå ut i skogen och se vad man hittar att fota.

Hennes bästa fotominne är också en kombination av dessa två intressen.

– Det var en svår fråga men jag tror att det var under en sommar då jag fotade macrobilder på ett litet motiv ute i regnet. Det var nog det att jag kände att jag hade en bra tanke och vision och att resultatet blev väldigt bra. Jag blev nöjd helt enkelt.

Den 30 juli har Hanna även vernissage på sin utställning "Konst i Kvarn" men då är det en annan typ av bildskapande som står i centrum.

– Det blir en utställning med mina personliga konstbilder som jag gjort digitalt i datorn, berättar hon.

ELIN LARSSON

Namn: Hanna Rindeskog

Ålder: 20-ish

Bor: Umeå

Gör: Lokalvård

Började fotografera: 2007

Fotograferar helst: Små saker

Bästa fototips: Fota mycket, planera i tid och prata med modellen/makeup-artisten/assistenten.

Fotovarningar: Börja inte med värsting-kameran.

Vill lära sig mer om: Konst och foto

Gör helst en ledig dag: Konst

stora i det lilla

"Denna bild gjordes hemma under en kväll och jag blev väldigt glad över resultatet. Den blev bra, trots att jag bara experimenterade fram den."

"En macrobild på en liten statyversion av karaktären 'Batman'. Jag tog denna bild under en fototräff med fotoföreningen Umemodelen."

"Detta är en bild av en familjemedlem till mig. Jag tycker om den för färgernas skull, och för att 'ögat' är i centrum."

"Denna bild var en experimentell bild som jag tog inom en ljusworkshop. Jag tycker om den för att den ser så lätt ut att göra, trots att den var relativt komplicerad att tillverka."

"Denna bild togs på Umeå Kulturnatta, under en alternativ modevisning."

"Macrobild av en statyversion av karaktären 'Master Chief' från spelserien Halo. Jag tycker om den mörka tonen i bilden."

"Denna bild togs under en sommar-afton i regnet. Jag blev väldigt nöjd med den för att jag testade något nytt: att fota i regn och gräs."

Livet och dansen

Anna Wallenius och dansgruppen Misty Moon utvecklas ständigt

Det är två dagar kvar till semester, kollegan har redan sjäpat och för en sjukhuskemist som är lite mer av en ingenjör är det full rulle på Norrlands universitetssjukhus där hon jobbar.

Över en lunch på restaurang Torget träffar Kulturvinkeln kvinnan bakom dansens mystiska dunkel – Misty Moons Anna Wallenius.

Anna började dansa redan som ung i de dansformer som då fanns tillgängliga i Umeå: jazz, balett och showdans. Sedan följde en period där hon, som hon själv uttryckte det, var ”hästtjej” fram tills hon i vuxen ålder hittade tillbaka till dansen i form av orientalisk dans som då också lärdes ut i trakterna. Systemen Sandra och några andra som senare också skulle bli en del av Misty Moon tog lektioner under lärarna Titti Åden och Lena Berglund.

– De har gått i pension nu, de var jättebra och tog in olika dansare från södra Sverige. En av dem lärde oss American Tribal Style, som vi fastnade för. Jag tror det var Katarina och Madeleine, som också är med i Misty Moon, som hyrde in en till gästlärare från den stilen, och vi upptäckte att det var det som vi ville hålla på med.

American Tribal Style (ATS) är en form av magdans som skapades av Carolena Neruccio-Bohlman runt 1987 i USA men är influerad av magdanser från över hela världen. Fokus ligger på improviserad gruppdans – en leder och

de andra följer, vilket underlättas av att ATS har bestämda rörelser med tillhörande terminologi som ingår i stilen och är likadana var du än utövar det. Fusion bellydance, eller tribal fusion, utvecklades från ATS och tog influenser från bland annat kabaré. Rachel Brice gav namnet till blandstilen och är ett stort namn inom denna genre, som Misty Moon främst grundar sig i.

Vännerna bildade då dansgruppen Midnattssol som skulle utöva ATS, men de ville efter ett tag börja experimentera själv.

– I Midnattssol kände vi att vi skulle praktisera den här standardiserade ATS. Vi ville inte blanda ihop det med våra andra influenser och idéer så 2012 bildade vi Misty Moon, som fick vara en kanal för ytterligare kreativitet. Vi har ett tema som vi funderat på i flera år som vi nu försöker göra något av. På en workshop hade vi den norska sångerskan och tribaldansösen Elin Kåven. Vi inspirerades av henne och kände att vi skulle vilja göra något med temat sagoväsen, folktro, vittor och liknande. Vi spinner vidare på det inför Uma Obscura, just nu är det väldigt experimentellt så vi ser var det landar men jag tror det kommer bli roligt.

Arrangemang genom åren

Uma Obscura är ett av de arrangemang som Misty Moon gärna och ofta återvänder till.

– Sunset Park, som Uma Obscura

hette innan de flyttade in i Folkets Hus, var faktiskt anledningen till att jag och Sandra utvecklade shadow fusion. Att uppträda på Sunset Park innebär ganska mycket frihet i vad man gör men man tänker ju ändå på vilket forum det är, så vi ville hitta något mörkare som passade stämningen. Så då utvecklade jag och Sandra den här stilen som är mindre snirklig, mer avskalad och ritualistisk än andra fusionvarianter.

Andra stående inslag i Misty Moons kalendarium är Vaudeville och Umeå Dansfestival.

– Ofta, men inte alltid, återanvänder vi koncept vi tyckte var roliga att jobba med när vi uppträder på Umeå Dansfestival, säger Anna och fortsätter. Sen är ju den festivalen lite speciell på det sättet att de som kommer ofta själva är dansare, och deras anhöriga som egentligen kommer för att titta på dem. Jag kan tycka att det är lite synd att det inte når ut så mycket, och förvånande, det är ju ändå en gratisfestival så folk är varmt välkomna. Men de kanske inte marknadsför sig så mycket utåt, det är nog mer intern kommunikation.

Ett arrangemang som Anna saknar är Kulturnatta, multikulturfestivalen i Umeå som hölls en gång varje vår mellan 2005-2014.

– På Uma Obscura och Umeå Dansfestival blir det ju lite som att man uppträder för samma slags folk varje år, och det är kul eftersom folket som

kommer verkligen gillar det man gör, men på Kulturnatta kunde man visa upp sig för den allmänna publiken på ett annat sätt. Men jag ser gärna fler forum som Uma Obscura och Kulturnatta där flera olika konstformer tar plats under samma tak.

Kontakten med publiken

Misty Moon gjorde även öppningsnumret för metalbandet 6th Awenings konsert 2015 på Guitars. Dans och metal kanske inte är den till synes mest självklara kombinationen men för Anna var det inte ett stort steg att ta.

– Förut, när jag hade tid att lyssna på musik mer, så var det mycket metal.

” På Kulturnatta kunde man visa upp sig för den allmänna publiken på ett annat sätt. Men jag ser gärna fler forum som Uma Obscura och Kulturnatta där flera olika konstformer tar plats under samma tak.

Opeth är fortfarande min absoluta favorit. Nuförtiden lyssnar jag på vad som helst som går bra att träna dans till, även om jag annars inte skulle lyssna på det. Dubstep är till exempel fantastiskt att öva tribal fusion till. Visst går det att dansa till metal men det är en utmaning, inte något som passar för träning.

Anna har aldrig ogillat något av evenemangen Misty Moon uppträtt på men däremot har inte alla deras privata gig varit lyckade.

– Vi har ju underhållit på personalfester, äldreboenden och allt möjligt och ibland får man verkligen noll kontakt med publiken och känner ”jaha, det här var ju lönt”. Men ofta svänger

det åt andra hållet, man tror att det ska bli tråkigt och stelt och så får man fantastisk respons från publiken. Hur många såna här gig vi får göra går lite i skov, har någon sett oss så rekommenderar de ofta oss för sina vänner så det blir rätt mycket en tid och så blir det lugnare sen.

Shadow fusion

Shadow fusion är alltså stilen som Anna och Sandra utvecklade för Sunset Park 2013 för att matcha den mörka atmosfären och festivalens motto för året: Out of the shadows. Det var också när de skulle lära ut stilen till resten av gruppen som Misty Moon fick tillfälle att använda sina svärd.

speciellt. Det känns ganska mäktigt att hålla i ett svärd. Jag och Sandra har ibland slängt in några balansakter med svärd men vi håller på säkerheten så vi har inte vågat planera in något sånt i en koreografi än.

I stundens hetta

Inget har någonsin gått riktigt snett just under ett uppträdande, men en gång höll det på att gå åt skogen på förhand. Det var när de skulle framföra Annas absoluta favorittema – egyptiskt – som olyckan var framme. Som grand finale skulle medlemmen Jenny sprida ut ett par Isis-vingar i guldigt tunt plastmaterial men innan framträdandet märkte de att en av vingarna

FOTO: ELIN LARSSON

– Det hör egentligen till ATS, att man ska kunna dansa med svärd, så vi köpte in till hela gruppen. Sen var det ingen som visste hur man skulle bära sig åt så efter några försök att lära sig via filmer på nätet la vi det på hyllan tills vi bestämde oss för att ta tag i det till vårt uppträdande med shadow fusion.

Hon berättar att det är riktiga svärd men att de är oslipade.

– Så man får nog ta i ordentligt för att hugga huvudet av någon. Skämt åsido – de är tunga förstås, så när vi började använda dem orkade handlederna inte med. Det krävs att man har en viss styrka och hållning för att hantera dem i dans, och det känns lite

stätt för nära spegellamporna i logen, och ett hål hade bränts rakt igenom flikarna. Då visade sig Misty Moons improvisationsförmåga.

– Det blev lite som ett mönster när man vecklade ut vingen eftersom hålet gick igenom allt, så vi letade rätt på en sax och klippte helt enkelt likadant i den andra. Men såklart kändes det som kaos där och då!

Lite ironiskt kan man tycka att det är att det var just under denna incident som något brändes sönder med tanke på att inget hänt de gånger gruppen haft riktig eld som en del av sitt uppträdande.

– Det är tyvärr inte så ofta vi får göra det. Eld är begränsat till en slags lokal,

oftast utomhus då inomhuslokaler kräver en förhöjd säkerhet. Jag skulle gärna göra det mer, det är väldigt effektivt.

Att hålla konsten vid liv

Anna och de andra i Misty Moon lever inte alls på sin dansverksamhet och även om hon tycker att det hade varit roligt att göra det vill hon samtidigt vara realistisk.

– Det är en hobbyverksamhet vi gör, vi är amatörer med familjer och jobb. Alla pengar vi får in går till att hyra in workshopledare. I Umeå är det så man måste hålla den här kulturen levande, genom att själv skapa den. Man måste engagera sig själv för att få nya intryck

– Jag har inte provat själv men det finns massvis av programpaket från kända dansöser som man kan prenumerera på för att lära sig även om man inte kan gå på fysiska lektioner. Sedan har vi ju också Midnattssol, det är för det mesta samma personer som Misty Moon men vi utövar som sagt den faktiska ATS-stilen där och tar gärna emot mer folk. Jag tycker förstås att tribal fusion är väldigt stort i dansvärlden, jag som håller på med det, men det är nog ganska litet i just Sverige. Det är större i USA och Tyskland.

När man talar om magdans nämns sällan några manliga profiler, men Anna berättar att de (väldigt få) män

vet inte riktigt om det är något som någon vill göra något åt, det är så få män här så man hör sällan deras åsikt om saken.

Arbetet bakom

När Misty Moon gör ett framträdande är det inte rörelserna de börjar med att utveckla.

– Uttrycket och stämningen kommer först, sedan bestämmer vi musik som passar till det. Efter det kommer själva rörelserna. I Misty Moon pratar vi mycket kring kostym, detaljer, vi fokuserar mycket på sånt och funderar över hur vi ska se ut. Själva uppträdandet är sällan mer än tio minuter men vi lägger ner otroligt mycket tid på allt det där

” Ibland får man verkligen noll kontakt med publiken och känner 'jaha, det här var ju lönt'. Men ofta svänger det åt andra hållet, man tror att det ska bli tråkigt och stelt och så får man fantastisk respons från publiken.

FOTO: RONNIE BERG

och utbildning. Det finns inte längre några lärare här så vi tar hit dem, eller inspireras av kändisar på Internet. På ett sätt är det bra, då styr man ju själv: vem vill man ha hit, vilket upplägg ska vi ha, vad ska det vara för workshop och så vidare men det kräver engagemang, du kan inte bara gå förbi en anslagstavla och se att det finns en workshop. Du måste se till att den händer. Ta Umeå Dansfestival, det är några få eldsjälar som varje år ser till att den blir av. Inget som bara händer.

Fusion-communityn

För den som är intresserad av tribal fusion tipsar Anna om att det finns en mängd resurser på Internet.

som finns inom magdanscommunityn är fantastiska.

– De är så tekniskt avancerade och duktiga, de har säkert gått balett innan de intresserade sig för den här stilen. Det är ingen skillnad på manliga och kvinnliga steg men män har absolut inte samma förutsättningar. Det gäller att hitta kretsar där man som dansör uppskattas för sin tekniska skicklighet. Till exempel kan du nog inte jobba på café i Egypten. Och även här i Umeå när jag gick orientalisk dans så stod det "endast kvinnor"! Det hade jag inte tänkt på förrän en tjejs kille ville vara med. Det fick han också men inte förrän alla i gruppen hade blivit tillfrågade och gett sin tillåtelse. Jag

som kommer innan, som folk nog inte tänker på. Vissa detaljer kommer ingen ens se och det kan man tycka är lite onödigt att lägga energin på men det handlar ju om känslan man får av vad man har på sig. Även om publiken inte alls ser det så påverkar det en själv. Vi går liksom in i roller när vi dansar, då gör detaljerna ganska mycket.

En annan aspekt av det hårda arbetet bakom ett framträdande är processen med att sammanfoga många konstnärliga själars tankar.

– Idéerna kan spreta åt väldigt många håll innan vi får ihop det till något praktiskt genomförbart, det kan kännas kaotiskt och när deadline närmar sig tror man nästan att det

inte kommer bli något för att det är för mycket men till slut måste man bunta ihop det till något som går in under x antal minuter. Vi lyckas ju med det, även om det ibland känns helt omöjligt och förvirrat så lyckas vi till slut koka ihop det och märker efteråt att det blev ju jättebra. Det är en speciell känsla att gå från det kaotiska till att efter framträdandet tänka, "Gud vad häftigt, vi måste göra det igen!". Det kännetecknar Misty Moon, hur vi jobbar. Vi förvånar oss själva med hur bra det egentligen går.

Svårigheterna

Men det är svårt att hitta tid att ägna åt detta djupa engagemang.

om de är amatörer som inte har mycket tid att spara åt sitt intresse gör de sitt bästa för att arbeta med vad de har.

– Vi försöker lösa det så vi som är på träning filmar det och lägger upp det tillgängligt för de andra, så även om man inte fysiskt kan vara med på träningar kan man hänga med i vad som sagts och gjorts. Ibland är vi hela gruppen och ibland blir det mindre, mer egna uppvisningar från några stycken. Men vi är en grupp. Kanske får vi mer tid när allas småbarn växt upp mer. Småbarn tar ju upp nästan all ens lediga tid.

En annan metod de har tagit till för att hantera tidsbristen är att förlita sig mycket på improvisation så att ingen

hon tar verkligheten för vad den är och ser till att göra det bästa av den. När frågan kommer om vad hon är stolt över medger Anna efter en stunds betänketid att det mesta hon är glad för är sådant hon känner att man inte riktigt kan ta åt sig äran för.

– Jag bor i ett i-land, jag har familj, jobb, hus, bil och allt det där. Det är kanske mest sådant som man hade turen att födas till eller få. Det är lätt att glömma hur bra man har det, att bara fokusera på det man inte har. Jag har släktingar i Syrien och jobbar på sjukhuset där man hela tiden ser sjuka människor så jag påminns om att alla kanske inte har det lika bra. Att man aldrig är riktigt nöjd är ganska mänsk-

FOTO: MARLENE HOLMGREN

– Det har varit mycket på sistone, en medlem har opererat knät, en annan är i Australien med sin partner och så har vi haft ett antal graviditeter. Vi har stående tider i danslokalen men det är alltid någon som är sjuk eller inte kan av någon annan anledning. Sen är det kanske så att alla förut var mer ivriga att hålla på med det här, nu har vi gjort det så länge. Vi letar inte längre efter de där privata gigen, även om vi fortfarande erbjuder dem, utan vi koncentrerar all tid och energi på de stora, stående punkterna, som Uma Obscura nu i höst.

Trots dessa uppförsbackar är Anna säker på att Misty Moon kommer överleva. De är en tajt grupp och även

uppvisning står och faller med en persons närvaro.

– Vi försöker hålla våra koncept ganska flexibla. Man bestämmer ofta någon som blir ledare, den som man tittar på, och så är det ju inte helt slumpmässiga rörelser utan steg vi bestämt för numret. Tecken byggs in i dansen för att förbereda dansarna på nästa steg. Det är väldigt roligt att jobba så, det blir inte lika svårt heller. Det gör inget om man glömmar bort sig, då hittar man på något så följer de andra med.

Livets stora frågor

Annas livsfilosofi är en balansering av optimism och rak, blygsam realism där

ligt men det är bra om man tar sig tid att se vad man har och uppskatta det. Man ska använda möjligheter man har, många är fast i sin situation och kan inte påverka den och så sitter andra och gnäller på ett jobb som de faktiskt kan byta mot ett annat.

På frågan var hon vill vara om tio år håller hon det simpelt och säger att hon fortfarande vill hålla på med dans men att enda chansen att jobba med det på heltid vore i nästa liv, som hon varken tror eller inte tror på.

– Det blir som det blir, svarar hon inför den tunga existentiella frågan.

ANNA WALLENIOUS

Sysslar med: Sjukhuskemist på Norrlands Universitetssjukhus

Dansar: American Tribal Style med Midnattssol och Tribal Fusion med Misty Moon.

Lyssnar gärna på: Opeth, men dansar till annan musik.

Så ser livet ut om tio år: Vill fortfarande hålla på med dans, men det blir som det blir.

EMELIE KLEIN

I nästa nummer möter vi
Johan Piribauer som
bland annat startat
Inlandsbanefestivalen.
Vi tar också tempen
på sommarumeå,
missa inte det!

KULTURVINKELN

Följ oss gärna på www.kulturvinkeln.se